

Letošnja jesenska setev je za kmetijsko Pomurje zopet dogodek osrednjega pomena. Kmetijski strokovnjaki imajo letos s setvijo čez glavo dela. Ne gre samo za to, da narekujejo vremenske razmere pospešeno setev. Več preglavic povzročajo semena, ki jih semenarska služba še ne more dobiti v zadostni količini in kakovosti. Poleg tega je nastala v Pomurju zmeda med proizvajalci, ki z ozirom na enostransko kampanjo centralnega časopisja za italijanske sorte pšenice, ne vedo za kaj bi se praznaprav odločili. Kmetijski strokovnjaki pa priporočajo setev domačih sort žitaric, ki dajejo v Pomurju, ob že uveljavljenih agrotehničnih merah, zadovoljivo hektarski donos, med tem ko zahtevajo uvožene italijanske sorte posebno obdelovanje in je za uvajanje teh sort potrebno postopoma spreminjati tudi način gnojenja, nege odnosno sploh pridelovanja.

Pomurski tisk
bo praznoval

POMURSKI

MURSKA SOBOTA, 19. SEPT. 1957
Leto IX — Štev. 57 Cena din 10.—

VESTNIK

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA ZA POMURJE

Letos 4. oktobra bodo praznovali v Casopisno-založniškem podjetju Pomurski tisk drugo obletnico ustanovitve podjetja in izvolitve prvega delavskega sveta. V ta namen bodo pripravili večjo razstavo slik iz življenja in dela kolektiva, kolektiv Pomurskega vestnika pa bo organiziral ob koncu tega meseca v M. Soboti javni ustni časopis. Ustne časopise bodo priredili časnikarji kasneje tudi v nekaterih drugih krajih Pomurja.

Četrtega oktobra bo imel kolektiv podjetja interno proslavo z obširnimi kulturnimi in zabavnimi programom. Prav tako bo ob tem datumu izšla tudi posebna številka sindikalnega glasila kolektiva »Naše delo«.

Semenski pridelek naših kmetijskih gospodarstev se ni kontroliran od semenske službe kmetijskega instituta in zato naša semenarska služba trenutno ne more ustreči potrošnikom s primernim semenom, čeprav ga ima na zalogi. Poleg semenskega pridelka s kmetijskih posestev v Pomurju za poskuse na 4 ha (poldrug vagon) je bilo odobrenih še tri vagine italijanskih sort za iste namene od drugega — od petih naročenih. Ker so od tedaj došla za svoje potrebe semena tudi kmetijska posestva je ostala neznatna količina za kmetijske zadruge.

Ob tem naj še ugotovimo, da je letošnji pridelek merkantilne pšenice oskudnejši celo v prosodnih doborah, ker ga podjetja ne odkupujejo, kar utegne povzročiti znatne težave pridelovalcem, zlasti šibkim kmetijskim gospodarstvom.

Pred setvijo pa nastopa tudi vprašanje sodelovanja kmetijskih združenj s proizvajalci (kooperacija), kar povečuje nalogo kmetijskih združenj in obremenjuje strokovnjake poslovnih zvez, ki so se začele oblikovati in uveljavljati. V zvezi s tem sodelovanjem obravnavamo posvoda različna poljedelska vprašanja, ki so v neposredni zvezi s setvijo odnosno kooperacijo.

Zaradi gospodarnosti v sodelovanju naj bi kmetijske zadruge dobile v najem zemljo splošnega ljudskega premoženja. Iz istega vzroka je treba izboljšati organizacijo dela strojnih odsekov, uveljavljati predvsem primerno mehanizacijo, skrbeti za priključke in nadomestne dele kmetijskih strojev, ki jih včasih nimajo na razpolago niti domače tovarne, upoštevati cenenost nekaterih del s konjsko uprejo (osipavanje) in podobno.

Poleg tega pa je umestno, uveljaviti pospeševalne odseke pri kmetijskih združenjih v smislu svetov pri ljudskih odborih, namreč tako, da bodo odseki o vseh nalogah sami razpravljali in sklepali in da bi sklepanje upravnih odborov kmetijskih združenj mimo teh odsekov ne bilo veljavno. Tako okrepljena vloga pospeševalnih odsekov brez doma ne bo slabo izražena že v letošnji jesenski setvi, pa tudi ob drugih priložnostih.

Za zaključek pa je menda umestno želeti, da bi se okrajna zadruga zveza zavzela za semenarsko službo izven Agromurkurja ne zaradi trenutnih razmer v tem podjetju, temveč zaradi tega, da ta služba ne bo — trgovina, s čimer bo ustvarjen tudi boljši odnos kmetijskih gospodarstev, ki se ukvarjajo s pridelovanjem semen. Razen tega dvomijo nekateri kmetijski strokovnjaki v upravičenost kmetijskih gospodarstev, razen selekcijskega posestva, ki ma višje pridelovalne stroške, na znatno višje cene semenskega pridelka.

Ob letošnji jesenski setvi je torej veliko aktualnih vprašanj in ne bo odveč, če dodamo pomislek tovarišev iz Radgone: ali bi ne bilo dobro, če bi semenarna iz Ljubljane imela v Radgoni začasno izpostavo, ki bi se v doglednem času lahko osamosvojila?

V. S.

VSESTRANSKI NAPREDEK

ZADNJIH PET LET V POMURJU

V PETIH LETIH ČEZ 4 MILIJARDE 200 MILIJONOV DINARJEV NARODNEGA DOHODKA — POTROSNJA UMETNIH GNOJIL ZA 6,2-KRAT VEČJA KOT LETA 1939 — 218 ha OBNOVLJENIH STRNJENIH NASADOV IN 6,7 ha NASADOV JAGODIČJA — ŽIVINOREJA SE JE ZNATNO IZBOLJSALA — POLOVICA KMETIJSKIH GOSPODARSTEV ELEKTRIFICIRANIH — PRECEJSNJE INVESTICIJE: INDUSTRIJA 1 MILIJARDO 20 MILIJONOV — ZA ADAPTACIJE IN NOVOGRADNJE V SOLSTVU IN PROSVETI 110 MILIJONOV DINARJEV.

Narodni dohodek prebivalstva v Pomurju se je večal iz leta v leto. Leta 1953 je znašal narodni dohodek gospodarstva 4,5 milijarde dinarjev ali za 1,8% več kot leto prej. Leta 1954 se je povečal narodni dohodek v primerjavi z letom 1952 za 32,2%, leta 1956 pa za 7,3 milijarde ali za 72,8%.

Na povečanje narodnega dohodka je vplival predvsem porast indeksa cen na drobno. Večji porast cen je bil zabeležen predvsem pri kmetijskih pridelkih in to za 41 odstotkov ter pri obrtniških uslugah za 52 odstotkov. Na povečanje narodnega dohodka je vplivala večja industrijska proizvodnja, delno pa tudi povečana proizvodnja v ostalih gospodarskih panogah. Sorazmerno največji narodni dohodek v industriji je zabeležen v letu 1955, ko sta pričeli obratovati Tovarna mlečnega prahu in Pomurska tiskarna. Na povečanje narodnega dohodka v industriji je vplival tudi produktivnost dela, ki pa še vedno ni zadovoljiva.

Narodni dohodek v kmetijstvu se je povečal za 92,8 odstotka. Večji dohodki so bili zabeleženi pri živinoreji, manjši pri sadjarstvu in vinogradništvu.

Tudi dejavnost kmetijskih združenj se je zadnja leta močno povečala. To je opaziti predvsem pri odkupu in pri pospeševanju kmetijstva. Pridelovanje semen žitaric je bilo v glavnem zadovoljivo, na kar so vplivali sodobni agrotehnični ukrepi in različni poskusi.

Mnogo več kot kdajkoli prej so porabili zadnja leta naši kmetovalci in kmetijska gospodarstva umetnih gnojil. Leta 1939 je znašala povprečna poraba umetnih gnojil na hektar 17 kg, leta 1956 99 kg, leta 1955 pa celo 105 kg.

Tudi glede kalcifikacije zemljišč smo dosegli v preteklem razdobju precejšnje uspehe, vendar bi bili uspehi še večji, če bi imeli dovolj apnenega materiala, ki ga nismo mogli nakupiti zaradi pomanjkanja prevoznih sredstev in zaradi slabega vremena.

V DOBRIH LETIH 500 VAGONOV SADJA ZA ODKUP

Najmočnejša sadjarska območja v Pomurju so: Pertoča, Bučkovci, Grad, Rogas-

ševci, Stara gora, Radkovci, Vadarci, Cankova, Puonci in Kuzma. V teh predelih prodajajo kmetovalci, če je letina količnejša, tudi do 300 vagonov sadja letno. Na območju našega okraja so odkupile kmetijske zadruge leta 1956 okrog 800 vagonov sadja v vrednosti nad 150 milijonov dinarjev ali 8,5% vrednosti vseh odkupljenih pridelkov. Sadovnjaki pa bi še bolj obrodili, če bi jim posvečali še več skrbi. V bodoče bo treba paziti tudi na to, da bomo vsako leto obnovili vsaj 100 ha strnjениh nasadov. Pri tem bodo odločilne važnosti tudi sadjarski težaji, rajonizacija sadjarskih okolišev in oskrba z zdravimi sadikami. Leta 1956 so vzgojile sadne drevesnice v Pomurju 19.721 sadik jablan, 1.295 hrušk, 176 češenj ter 614 breskev in marelic. Vse navedene sadike smo porabili predvsem v domačih sadovnjakih.

Dokaj problematično pa je stanje v vinogradništvu. Hektarski donosi v vinogradih so tako nizki, da nastaja vprašanje rentabilnosti nadaljnega obdelovanja. Izredno (Nadaljevanje na 2. strani)

„Sami izboljšujemo gospodarski položaj občine“

Kako se pripravljate na volitve?

Ker nam je že bilo dalj časa znano, da bodo v jeseni volitve, smo tudi prej začeli razmišljati in se pripravljati na predvolilno dejavnost. Spremljali smo delo posameznih od-

lilni aktivisti podkovani ne samo z besedami, ampak tudi s številkami in dejstvi, ki so in jih ljudje lahko tudi vidijo.

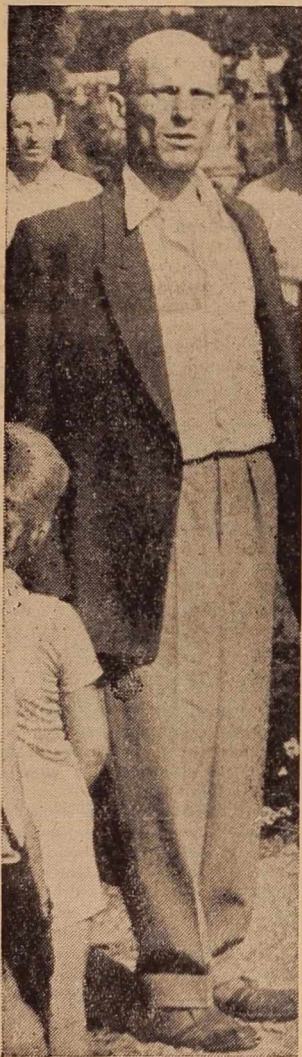
O čem mislite na zborih volivcev razpravljati?

Potrebno bo ljudji dobro seznaniti z dvodolnim sistemom, ki smo ga sicer imeli pri okrajnem ljudskem odboru, a je kljub temu za občine novost. Naše dosežke in prednost tega komunalnega sistema pa bomo ocenjevali v povezanosti s splošnim jugoslovanskim družbenim in ekonomskim sistemom, kajti preprečiti je potrebno ozka lokalistična gledanja na razmere v posameznih krajih. Govorili bomo tudi o zunanjepolitičnih dogodkih in vlogi Jugoslavije v

borbi za mir in dobre odnose med narodi. Končno pa bomo morali tudi govoriti o tem, kaj vse je še v občini potrebno urediti in na kak način. Za primer nam bo služilo delo pri nasipu v Dolnji Bistrici, ki so ga po-

magali graditi iz Odranec, Žižkov, Trnja, Črenovec in obeh Bistric, kar priča, da so ljudje v D. Bistrici in v okolici spoznali, da je s skupnimi močmi in manjšimi stroški mogoče re-

(Nadaljevanje na 3. strani)

IVAN HORVAT:
»Prenaseljenost ni ovira!«

INTERVJU
S PREDSEDNIKOM
BELTINSKE OBČINE
I. HORVATOM

bornikov, zlasti tistih, ki so bili bolj aktivni in bi jih zato lahko predlagali za novi odbor. Vsem osnovnim organizacijam SZDL smo poslali tudi podrobno analizo dela in uspehov komune. Tako bodo naši predvo-

KOOPERACIJA : Z OBOJESTRANSKIM PREUDARKOM

V ponedeljek predpoldne je bilo v sobi predsednika okrajne zveze tov. Stefana Antaliča, posvetovanje predstavnikov proizvajalnih zvez Pomurja. Pogovarjali so se o jesenski setvi, kooperaciji, investicijskih planih kmetijskih združenj, proizvajalnih zvez in kmetijskih gospodarstev.

Ugotovili so, da bo potrebno marsikaj v semenarski službi izboljšati. Sorazmerje umetnih gnojil, ki jih v Pomurju naročajo in tudi uporabljajo, se ne ujema s strokovnimi zahtevami in ga za sedanje potrebe ni dovolj naročenega. Za setev ozimnih žitaric potrebujemo na naših setvenih površinah 26.000 ha 1515 vagonov ustreznih umetnih gnojil, naročili pa smo le eno petino ali 241 vagonov. Sorazmerja med potrebnimi gnojili seveda ni. Veliko je povpraševanje po semenih za sorte poskuse, ki jih ni dobiti, veliko viškov žit je vskladiščenih in zanje ni odkupovalcev in podobno.

Vse te in druge pomanjkljivosti opazajo kmetijski strokovnjaki predvsem pri kooperaciji. Zaradi mnogih problemov se lotevajo proizvajalne zveze kooperacije s potrebnim poslovnim preudarkom.

S prav takim preudarkom sprejemajo kooperacijo tudi kmetije. Zaradi tega uspeh takega sodelovanja ne bo izkazan v zavirljivih statističnih podatkih, temveč v pripravljenih proizvodnih uspehih. Potrebno se je namreč izogniti obojestranski lahkomiselnosti, nepoučenosti in morebitnim špekulacijam.

Uspelo izvedeno sodelovanje je odvisno tudi od reorganizacije kmetijskih združenj, kjer teži osebe, zaposlene v združenjih, v trgovine, ki se osamosvojijo — zato pač, ker so trgovsko izobraženi. Manj je v kmetijskih združenjih kmetijskih strokovnjakov ali s prakso izsolanih kmetijev, kar je pri novih stvareh, kot je kooperacija, zlasti občutno. Na terenu motijo predvsem kmetovalci, ki se imenujejo za kmetijske strokovnjake, a nimajo ustreznega strokovnega znanja. Takj motijo uvajanje novih odnosov, kot se uveljavljajo s kooperacijo.

Predvsem v bivšem ljutomerskem okraju motijo nekatere akcije, kot je agitiranje zadrugne hranilnice za kreditiranje in izstavljanje dokonč-

(Nadaljevanje na 2. strani)

Po sklepu posvetovanja sekretariata OO SZDL in predsednikov občinskih odborov SZDL razpisuje Okrajni odbor SZDL Murska Sobota

PREDVOLILNO TEKMOVANJE

med občinskimi odbori SZDL, z namenom, da se še bolj poživijo aktivnosti članstva.

Posebna komisija bo ocenjevala dosežene uspehe po:

1. % udeležbe na kandidacijskih zborih volivcev za oba zbora;
2. % udeležbe na volitvah v oba zbora;
3. število volišč, ki bodo pred časom stoprocentno zaključila volitve;
4. % izvoljenih žena v oba zbora;
5. % izvoljenih mladincev v oba zbora v odnosu na celotno število izvoljenih;
6. število na novo sprejetih v članstvo SZDL in
7. število na novo včlanjenih kmetov v KZ v času predvolilnih priprav.

Pri izračunavanju odstotka udeležbe bodo odšteti volivci, ki so vpisani v volilni imenik, pa niso mogli voliti (v JLA, na sezonskem delu, neznanega bivališča, v bolnicah).

Določene so naslednje nagrade:

1. radioaparati v vrednosti 50.000 din ali knjige v isti vrednosti;
2. knjige po prosti izbiri v knjigarnah Pomurskega tiska za 15.000 din;
3. zastave ali knjige za 10.000 din.

Tekmovalna komisija mora v roku 10 dni po zadnjih volitvah predložiti sekretariatu Okrajnega odbora SZDL svoje poročilo za razdelitev nagrad.

Občinski odbori SZDL naj v svoja tekmovanja med posameznimi organizacijami in društvi vključujejo tudi omenjene tekmovalne točke.

Sekretariat Okraj. odbora SZDL
Murska Sobota

VREMENSKA NAPOVED

za čas od 20. do 29. sept. 1957

Okrog 21. in 26. septembra padavine z močnimi ohladitvami; pozneje ob prvih razjasnitvah nevarnost slane.

V ostalem v glavnem lepo in postopno toplejše vreme, vendar ne povsem brez motenj.

BODIMO VREDNI SVETLIH TRADICIJ

Govor Rudija Čačinoviča
člana sekretariata OO
SZDL na proslavi 90-let-
nice Bésede v Bučkovic

Socialistična zveza delovnih ljudi in volitve

Na tem mestu je bilo točno pred 90. leti prvo zborovanje obmurskih Slovencev, znana malonedeljska »Beseda«. Ta dogodek ni bil osamljen v tistih časih, temveč ga moramo šteti v vrsto manifestacij volje slovenskega ljudstva za svoje narodnostne in tudi svoje socialne pravice. Med take ljudske in narodne manifestacije so spadali številni narodni tabori ob vsej narodnostno ogroženi slovenski meji, med njimi tabori v Zalcu, v Sevnici, pri Kapeli, v Ormožu; velika tabora sta bila tudi v Sempasu na Gorickem in v Vižmarjih pri Ljubljani. Na desnem murskem obrežju našega okraja so bile tedaj štiri velike prireditve: 6. septembra 1865 proslava tisočletnice Cirila in Metoda v Ljutomeru, malonedeljska »Beseda«, prvi slovenski tabor 9. avgusta 1886 v Ljutomeru ter zadnji slovenski tabor 19. junija 1870 pri Kapeli. To so bile velike množične manifestacije, na katerih ni sodelovala samo maloštevilna inteligenca ali takozvani srednji sloji (trgovci, obrtniki itd.), temveč so se jih udeležili v ogromni večini slovenski kmetje in slovenski kmečki proletarij. Na nekaterih taborih, kot n. pr. v Vižmarjih pri Ljubljani, je bilo preko 50 tisoč udeležencev. Slovenske ljudske množice so imele na teh taborih po dolgih stoletjih (če izvzamemo dogodka in manifestacije iz revolucionarnega leta 1848 — popolne politične pasivnosti in nevednosti, priliko slišati in razpravljati na javnih shodih o perečih vprašanjih svoje vsakdanjosti. Glavni predmet taborov, narodna obramba in zajezitev pangermanizma, ki je prodril na slovenska tla in začel z razdiralnim delom, ni bil samo boj za pravice materinega jezika. Ta boj je bil tudi gospodarski in socialni. Pomen in uspeh teh manifestacij je ravno v tem, kolikor so prebudile in razgibale tudi široke množice.

Malonedeljska béseda in tabori so bili v času, ko so nastajale v tedanji Avstro-Ogrski državi važne spremembe. Poskusi avstrijskih, nemških in drugih fevdalcev, plemstva, da bi s silo preprečili zedinjenje italijanskega naroda in zedinjenje Nemčije pod pruskim vodstvom, niso uspeli. Avstrija je bila poražena in to je ogrozilo tudi gospodarstvo tedanje fevdalne reakcije. Fevdalne močnike so zamenjali velekapitalistični nemški liberalci, dalje so avstrijski vladajoči krogi začeli iskati sporazuma z nemškimi kapitalisti in fevdalci in kmalu so postali tudi njihovi verni zavezniki in izvrševalci nemške imperialistične politike na Balkanu in proti slovenskim narodom. Težkoče vladajočih krogov v Avstriji po porazih v Italiji in od strani Prusov so izkoristili madžarski fevdalno-kapitalistični krogi in dosegli delitev oblasti in ustanovitev takovane dvojne monarhije. V teh časih so deli slovenskega narodnostnega ozemlja prvič padli tudi na področje izven Avstrije: Beneški Slovenci so prišli po zgubljeni vojni pod Italijane, Prekmurci Slovenci pa po razdelitvi oblasti med Dunajem in Pešto pod Madžare. Ta ločitev ozemlja našega sedanjega okraja z

državno mejo je trajala vse do leta 1919. Posledice te ločitve so bile znane, in rane, ki so jih zadale našemu nacionalnemu in socialnemu življenju, so še danes občutne. Čeprav so za novo dvojno monarhijo glasovali slovenski klerikalno-konservativni zastopniki, so slovenske ljudske množice pokazale svoje ogorčenje v spontanah manifestacijah za Zedinjeno Slovenijo. Iskale in

Rudij Čačinovič

zahtevale so nove, odločnejše politike. To je vplivalo tudi na naprednejšo inteligenco in naprednejše meščanske elemente. Na velikih taborih so nastopali proti klerikalno-konservativnim poskusom prodajanja nacionalnih interesov za drobne koncesije temu ali onemu veljaku ali skupini. Geslo Zedinjene Slovenije, orientacije na sodelovanje z južnoslovanskimi in drugimi slovanskimi narodi, to so bila splošna gesla, množice pa so zahtevale tudi zboljšanje svojih življenjskih prilik. To je bila doba vsakodnevnih rubežev, doba začetkov izseljevanja z rodne grude za kruhom v tujino ali mesta. Brezobzirno izkoriščanje delovnih ljudi je zahtevalo take slovenske politike, ki bi jih pri tem zaščitili. Tu pa slovenskemu delovnemu ljudstvu tudi njegovo domače, sicer nerazvito in neodločno meščanstvo več ni sledilo. Zapuščilo je kmalu tudi gesla in zahteve, ki so jih tabori tako visoko dvignili. To slovensko liberalno meščanstvo je stopilo odkrito na pot kapitalističnega izkoriščanja, na pot bogatenja na račun žuljev delovnih ljudi. Zavedna in ljudska inteligenca je bila zaradi tega kmalu še v težjem položaju, saj je začutila pritisk tudi s takozvane liberalne strani. Porajal in naraščal pa je že tudi slovenski proletarij; svojo organizacijsko formo in svoj vpliv na politična dogajanja so začele dobivati že tudi socialistične in druge socialno progresivne ideje. Toda dolga je še bila pot trpljenja slovenskega naroda in slovenskega delovnega ljudstva do dokončnega rešenja svojega nacionalnega in socialnega vprašanja.

Ce bi hoteli določiti zgodovinsko mesto malonedeljski »Besedi« bi jo morali postavi-

viti nekje med preddualistično dobo, t. j. pred dobo razdelitve interesov med Dunajem in Pešto, in pa med pojave, ki jih je izzval v pravi meri šele dualizem. Narodno gibanje se je do l. 1867 posluževalo ozkih, drobnih okvirjev in sredstev za svojo dejavnost: čitalnice, jezik, šolstvo itd. Šele odpor proti novi delitvi države je razgalil slovenske množice, organizirane so manifestacije, ki jih je omogočala tudi nova ustava 1867. l., katere 19. člen je vsaj na papirju govoril o enakopravnosti narodov. Pobudo za to besedo je dal občini zbor Narodne čitalnice, oziroma Božidar Raič in z njo bi posčastili zgodovinarja in buditelja iz Bučkovec Antona Krempla. Ob tej priložnosti so hoteli prikazati tudi Remčevce igro »Samos«. Oblasti pa so hotele program skriti na citiranje Krempljevega življenjepisa in pozdrav cesarju, čeprav niti ni bil v programu. Skof pa ni dovolil svečanosti pri nagrobnem spomeniku Krempla. In tu je preostala beseda stare okvire; ko je namreč glavar odšel, so se začeli govoriti o nevarnosti tujega nacionalnega pritiska, o potrebi izboljšanja gospodarstva in slično. V tem je bila manifestacija pri Mali Nedelji podobna ljutomerskemu taboru, katerega 90-letnico bomo praznovali prihodnje leto. »Beseda« pa je bila, kot rečeno, še pred novim ustavnim zakonom, ki je to dovoljeval.

»Beseda« pa je bila tudi pomembna manifestacija enotnosti med slovenskim ljudstvom na eni in drugi strani Mure. Na njej niso bili predstavniki različnih delov Slovenije in Hrvaške, temveč tudi Prekmurci, o katerih kronist še posebej navaja, kako začenjajo čutiti z ljudstvom na južni strani Mure. Verjetno je pri tem mnogo pomogel tudi Raič, ki je imel na severni strani živahne stike. »Beseda« je bila poslednja skupna manifestacija pred prehodom Prekmurcev v drugo državo. Ponovila se je prihodnjega leta na ljutomerskem taboru, kjer je prisotnost 600 Prekmurcev že po delitvi države ponovno manifestirala skupno pripadnost in skupne cilje. Takih spontanah manifestacij nismo imeli vse do časa po prvi svetovni vojni. Morebiti bi jim lahko primerjali ljutomerske demonstracije 1. septembra 1935, ko je kljub žandarjem in njihovim zasedam na tisoče Prekmurcev preplavalo Muro, da bi skupno z delovnimi ljudmi Slovenskih goric demonstrirali proti takratnemu krvavemu režimu, katerega minister je bil pop Korošec. Dolga je bila pot, ki jo je prehodilo obmursko ljudstvo med malonedeljsko »Bésedo«, ljutomerskim taborom in krvavimi prvoseptemborskimi demonstracijami v Ljutomeru, bila pa je to sledna pot, ki je vodila to ljudstvo k spoznanju o povezanosti nacionalne in socialne osvoboditve, ga vodila po težkih letih preizkušnje, ko so si nemške in madžarske imperialistične in reakcionarne sile hotele spet dokončno razdeliti to zemljo in postaviti državne meje na Muri, vodila ga je do spoznanj, kje je definitivna rešitev.

(Nadaljevanje na 3. strani)

Na cestah, poljih, sestankih, zborih volilcev in domovih, skratka, povsod je polno diskusije o volitvah. Različne so razprave — večina analizira dosežanje uspehe komunalnega sistema in vidi v utrjevanju tega edino pot našega hitrejšega razvoja, nekateri posamezniki pa mislijo, da je predvolilni čas najprimernejši za posamezna osebna obračunavanja ali celo za izsiljevanje rešitev posameznih vrašanj. Vendar so vse razprave več ali manj odraz vloge, ki jo je odnosno bi jo morala v povsod odigrati SZDL in njeni člani. Tu in tam zaslediš, da posameznim članom in ostalim državljanom ni jasna vloga SZDL, katero dobiva s tem, ko postaja vedno bolj množična javna tribuna socialistične politike in misli in s tem tudi politična osnovna za vse državne in družbene samoupravne organe. Vloga SZDL je prav v tem, da postaja vseljudski parlament in tako prevzema politično odgovornost za naš celoten socialistični razvoj in s tem tudi opredeljuje sodelovanje z ljudskimi odbori in organi družbenega upravljanja, ki je predvsem v politični kontroli vseh teh organov po delovnih množicah. Ta politična kontrola pomeni tudi dolžnost SZDL, da razvija zdravo demokratično kritiko o delu teh organov, kakor tudi o delu posameznih odbornikov in drugih državljanov, ki delajo v organih družbenega upravljanja. Iz te osnovne naloge izvira skrb in odgovornost osnovnih organizacij SZDL za politično pripravo volitev.

Osnovne organizacije SZDL in njeni člani se v veliki večini zavedajo političnega pomena jenskih volitev in obenem tudi odgovornosti: kam in kako bi se razvijala pri njih socialistična demokracija, če bi na primer imeli za odbornika državljan, ki se še do danes ni opredelil za članstvo SZDL, če bi imeli za odbornika človeka, ki je bil pred leti obsojen zaradi kriminala, če bi imeli za odbornika človeka, ki je bil obsojen zato, ker je v najtežjih dneh naše zgodovine oborožen zasledoval partizane (s kakim občutkom hodi na primer mimo plošče narodnega heroja Šumenjaka), ali človek, ki je vsem znan kot neznačajnej, sebičnež, pijanec, kako bi bilo, če bi nekoga kandidirali in volili samo iz neke obveznosti.

Ce bi se kaj podobnega zgodilo, bi to škodovalo le volivcem in razvoju njihovega kraja in pri tem pade vsa odgovornost na SZDL, katero mora skrbeti razvoj naše družbe, ki mora s prepričevanjem kazati perspektivo vsem državljanom in jim pri dviganju zavesti tudi pomagati. Ali niso organizacije OF in njeni člani kazali smelo svetlo perspektivo našim ljudem v času NOB, ali niso organizacije SZDL in njeni člani v času najhujšega pritiska z vzhoda v letu 1948 učili sodržavljane o potrebnosti našega odpora in v nezbežnosti naše zmage. In tudi danes imajo organizacije SZDL in njeni člani vso pravico, še več, dolžnost, da vidijo in ljudem pojasnjujejo perspektivo našega razvoja, da na svojih članskih sestankih razpravljajo o ljudeh, ki naj usmerjajo ta naš razvoj v domačem kraju, občini in okraju, da razpravljajo o bodočih kandidatih, jih predlagajo na zborih volilcev, da se s prepričevanjem vseh borijo za njihovo izvolitev in da istočasno razkrinkujejo sleherne težnje posameznikov, ki po

953 milijonov dinarjev za investicije

Reorganizacija kmetijskih zadrug ima za posledico velike potrebe po skladiščih predvsem za poljske pridelke in reprodukcijski material. Ponekod rabijo tudi upravne prostore, hleve in strojne lope. Veliko za drug potrebuje tudi primerne traktorje s priključki, mlatilnice in druge stroje. Nekaterje druge so se odločile celo za kombajne, ki se lahko v skrajnem primeru, ko gre za njihovo rentabilnost, uporabljajo tudi kot mlatilnice, vendar naj se ne uporabljajo zgolj kot mlatilnice (kot so traktorji — kamioni). Manj gre za nabavo plemenske živine. Pri vinogradniških gospodarstvih se zavzemamo za obnovo vinogradov. Velike načrte pa imajo v investicijah tudi mlade proizvajalce zveze.

Investicijski program kmetijskih zadrug znaša 217 milijonov 313 tisoč dinarjev. Investicijski program proizvajalnih zvez pa 82 milijonov 653 tisoč dinarjev. Kmetijska gospodarstva pa pripravljajo investicije v znesku 294 milijonov 140 tisoč dinarjev. Med slednjimi je najbolj zanimiv načrt lendavskega kmetijskega gospodarstva, ki predvideva gradnjo naprav za gojitev zelenjad v zasteklenkah s pomočjo gretja s plinom.

Skupne investicije bodo znašale 653 milijonov 821 tisoč dinarjev, toda zanje so potrebni še dobro izdelani elaborati, ugotovljena mora biti upravičenost gradenj in rentabilnost investiranja. Ker bo vse to kar, predvidevajo zadruga, proizvajalce zveze in kmetijska gospodarstva v investicijskem programu, ustvarjeno s krediti, se bo gotovo program nekoliko skrajšal, toda sedanja številka z razčlenjeno dokumentacijo je že itak presenetljiva.

NOVA REPATICA

Pred manj kot mesecem dni se je na nebu nenadoma pojavil nov komet. Brž ko se zračni, ga lahko vidimo na zapadnem delu obzorja, ker ima zelo svetel rep.

Novo repatico je prvi opazil astronom Antonin Mrkos, ne vedo pa še, kateremu planetnemu sistemu pripada. Skozi temo in strašen mraz (—270 stopinj Celzija) je drvela več sto kilometrov velika ledena gmeta. Ko se je približala soncu je začela zaradi toplote razpadati, osvobodijo plini pa so se izoblikovali v dolg, svetel rep — in na nebu se je pojavil nov komet.

„NEDELJA SNABDEVANJA BEOGRADA“

Na prostoru Beogradskega sejma bo razstava proizvajalcev pod naslovom »Nedelja snabdevanja Beograda« z namenom, da se ustvari neposredni stik med proizvajalci in potrošniki v našem največjem mestu. Na tem sejmu, ki bo od 5. do 15. oktobra, bodo razstav-

ljali tudi proizvajalci iz Pomurja, predvsem nekaj najmočnejših kmetijskih zadrug. Če se uveljavimo na sejmu, imamo zagotovljena večja naročila za krompir, fižol, mlečne in mesne izdelke, s čimer se nameravamo predstaviti Beograščanom.

VSESTRANSKI NAPREDEK

(Nadaljevanje s 1. strani)

majhen pridelek v vinogradništvu je povzročila slana, delno pa grozdni sukac, ki pa smo ga vse premalo uničevali, čeprav imamo že dovolj uspešnih škropiv.

V zadnjih petih letih je opaziti tudi napredek glede številčnega in kakovostnega stanja živine. Vsako leto je namreč na tržišču več viškov. Dejstvo pa je, da smo vlagali za izboljšanje živinoreje v zadnjih letih mnogo več sredstev kot za ostale kmetijske panoge. Za pospeševanje živinoreje smo dali samo leta 1956 27 milijonov dinarjev. Od tega 10 milijonov za plemenjake, enodnevne piščance ter za različne razstave, 5,5 milijona dinarjev za umetno osemenjevanje, 6,2 milijona dinarjev za zatiranje različnih bolezni. Znatno se je izboljšala tudi mlečnost krav, predvsem rodovniških.

Lani do konca leta je bilo elektrificiranih več kot trideset naselij. Kljub temu pa še ni elektrificiranih okrog polovica kmečkih gospodarstev v Pomurju. Najboljši glede elektrifikacije sta občini Ljutomer in Radgona. V ljutomerski občini še nista elektrificirani samo še dve naselji, dočim je elektrifikacija v radgonski občini končana. Najmanj elektrificirani sta občini Grad in Salovci-Petrovci. V občini Petrovci ni elektrificirano še nobeno naselje, dočim so elektrificirani v graški občini leta 1956 samo eno naselje.

Investicijska dejavnost

Leta 1955 so bili formirani okrajni skladi. Dohodki okrajnega investicijskega sklada so znašali tega leta 108 milijonov, porabljenih pa je bilo 98,3 milijona dinarjev; od tega 18,5 milijona dinarjev za kmetijstvo, 79,7 milijona pa za ostale gospodarske dejavnosti. Obseg celotnih investicij se je v letu 1956 precej povečal. Lani je bilo porabljenih za gradnjo 43,5 milijona, za opremo in montažo 995,9 milijona, za nakup živine 4,4 milijona ter za ostale investicije 244,6 milijona dinarjev. Po bančnih podatkih za leto 1956 so porabile gospodarske organizacije za finansiranje investicij 65,4% skupnih sredstev. Potrošnja sredstev okrajnega in občinskih investicijskih skladov je znašala 17,5%, sredstev gospodarskih in družbenih organizacij 10,2%, sredstev ostalih družbenih skladov 4,5%, sredstev zveznih skladov 3,8% in sredstev republiških skladov 0,6%. Za investicije v kmetijstvu smo porabili 242 milijonov 800 tisoč dinar-

jev in to sredstev sklada za samostojno razpolaganje kmetijskih organizacij 60 milijonov, sredstev zveznega investicijskega sklada pa 60 milijonov dinarjev.

Negospodarske investicije smo kreditirali izključno iz stanovanjskih skladov občin. Le v prosvetni in zdravstveni dejavnosti je finansiral nekatere dejavnosti okraj s proračunskimi sredstvi.

Šolstvo - zdravstvo

V preteklih petih letih se je izboljšala predvsem struktura obveznega izobraževanja. Ustanovljenih je bilo 16 nižjih gimnazij, štiri oddelkov v šolah pa se je povečalo od 513 v letu 1952 na 594 v letu 1956. Tudi število učilnic se je povečalo od 261 na 307. V tem obdobju je bila ustanovljena tudi enoletna kmetijska šola v Podgradju pri Ljutomeru, Studijska knjižnica v Murski Soboti, Pokrajinski muzej v M. Soboti itd. Z izboljšanjem pogojev izobraževanja se je povečalo tudi število učencev na srednjih in visokih šolah.

Glede zdravstva smo dosegli najboljše uspehe pri osrednji zdravstveni ustanovi — splošni bolnišnici v Murski Soboti. Odprli smo dva nova samostojna oddelka: infekcijskega in internega. Tako je narasla zmogljivost soboške bolnišnice od prejšnjih 140 na 344 postelj. Bolnišnica je dobila tudi novo transfuzijsko postajo, prav tako pa so nabavili tudi sodoben instrumentarij in moderne aparate. V preteklih štirih letih je bilo investirano v bolnišnico skupno 158 milijonov dinarjev. Investicije za ambulantno

službo in lekarne pa so znašale 37 milijonov dinarjev. Vsega smo porabili v teh letih za investicijske potrebe v zdravstvu čez 176 milijonov dinarjev. Pri tem smo se posluževali sredstev iz lastnih in republiških skladov, deloma pa tudi sredstev iz okrajnega in občinskih proračunov. Pri omenjenih investicijah niso všteta sredstva, porabljena za gradnjo bolnišnice v Rakičanu, ki je bila zgrajena s sredstvi republike. Če primerjamo investicije za bolnico z ostalimi investicijami, ugotovljamo, da smo dali za ambulantno službo znatno manj. O tem zgornjo prica stanje te službe. Skoraj povsod smo se morali zadovoljiti le z adaptacijami starih zgradb v ta namen. Le v občini Videm so zgradili novo poslopje. Take rešitve so le začasne, kajti potrebe po ambulantah se bodo znatno povečale predvsem, ko bo urejeno zavarovanje kmečkega prebivalstva.

Na splošno je zdravstveno stanje prebivalstva pri nas nezadovoljivo. To kaže tudi odstotek umrljivosti, ki je najvišji v primerjavi z ostalimi predeli Slovenije. Za socialno zaščito smo porabili od leta 1952 do julija letos čez 150 milijonov dinarjev proračunskih sredstev.

Iz kratkega orisa splošne družbeno-gospodarske dejavnosti našega okraja v zadnjih štirih letih je mogoče soditi na vsestranski napredek in na splošno izboljšanje življenjskih pogojev, kar je v veliki meri posledica utrjevanja splošnih demokratičnih oblik v gospodarskem in političnem življenju našega komunalnega sistema.

(Nadaljevanje s prve strani)

KOOPERACIJA

eno leto. To je očitna špekulacija, kajti zadruga bi vložila velika sredstva v to gospodarstvo in bi ne bila deležna rezultatov svojega prizadevanja, ker se v enem letu pridelek ne izboljša, temveč kvečjemu po več letih — do šestih let. Na takšno zamisel prihajajo kmetje verjetno po pojavih, kot je oranje s traktorjem, ki je po pri nas uveljavljeni ceni 2800 dinarjev na ha pravzaprav socialna podpora (v Vojvodini so cene višje vsaj za 2000 dinarjev po ha), kar pa razveljavlja enako vrednost partnerjev — zadruga: kmet.

Nekoliki moti še dejstvo, da med proizvajalnimi zvezami še vedno niso povsem določene teritorialne meje in se tako še nekatere vasi med len-

davsko in soboško proizvajalno zvezo niso povsem opredelile, kam bodo pripadale.

Zanimivo je, da je zanimanje za kooperacijo z živino znatno večje kot pa za žita. Morda je mogoče to dejstvo raztolmačiti s tem, da je jesenska setev pred durmi in se je začela akcija za sodelovanje med zadrugi in kmetovalci glede žitaric nekoliko pozno, če upoštevamo, da navadno mine nekaj časa, preden je kaka novost pojasnjena in proučena z obeh strani. V prihodnjem letu pa ne bo odveč, če uveljavimo kooperacijo tudi pri koruzi, ki je predposevek in tako predstavlja začetno obdobje.

V.S.

Lepo uspela proslava »Bésede«

Danes so Bučkovci, slikovito naselje na desnem bregu Mure, podobni velikemu mravljišču. Nekaj uglednih gostov je prišlo že včeraj, največ pa danes zjutraj na lepo okrašene vozove, avtomobilih, kolesih, pa tudi peš. Prireditelji so poskrbeli za praznično razpoloženje, ki ga je povzdignilo lepo sončno vreme in pa izborna ljutomerska kapljica s prleškimi krapci in gibancami. Uvodoma je treba priznati, da pomeni včerajšnja in današnja proslava malonedeljske »Besede« v Bučkovcih

stoletja budili nacionalno zavest in razvijali pisano slovensko besedo. Z uprizoritvijo »Rokovnjačev« IZUD Bučkovci je bil sobotni spored prireditve končan. Okrog 2000 ljudi na zborovanju. Današnje slavnosti so se pričele z polaganjem vencev pred spomenike padlim borcem, Radoslavu Razlagu in Antonu Kremlju. Takoj po tem je skozj Bučkovce krenila pisana povorka konjenikov, gasilcev, članov kulturno prosvetnih društev in ostalega prebivalstva na

Pred kmetijsko zadrugo v Bučkovcih...

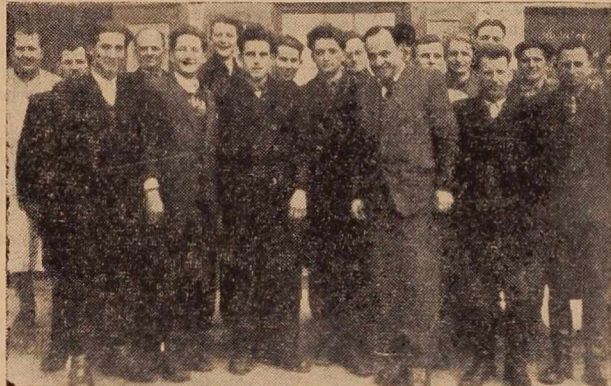
dostojno manifestacijo političnega in kulturnega življenja ožjega predela Prlekije.

Sprehod po razstavnih prostorih

Potem ko je predsednik videmske občine tov. Vladimir Krefť v prisotnosti sekretarja OK ZKS tov. Miloša Ledineka, zastopnikov OLO, zveznega ljudskega poslanca Ivana Krefťa in drugih gostov odprl kmetijsko in kulturno prosvetno razstavo, so razstavnimi prostori sprejeli prve obiskovalce. V pritižju nastopa večje število kmetovalcev-zadruženikov, ki v okviru bučkove kmetijske zadruge razstavljajo izbrano sadje, grozdje in vrsto drugih kmetijskih pridelkov. Iz grafikonov je obiskovalcem razvidno, da bučkovski kmetije posegajo po umetnih gnojilih, zaščitnih sredstvih, izbranim semenom, kar je dokaz, da kmetije uporabljajo in uveljavljajo sodobne izkušnje v kmetijstvu. Kmetijska razstava bi imela nedvomno še večji pomen, če bi razstavljavci navedli ob razstav-

prostorni travnik, kjer je bila na istem mestu kot veliko zborovanje pred devetdesetimi leti, osrednja proslava — veliko politično zborovanje z bogatim kulturnim sporedom. Uvodoma je zborovanje odprl in pozdraval predsednik občine Videm tov. Vladimir Krefť, nato pa je govoril o zgodovinskem pomenu malonedeljske »besede« član sekretarijata OO SZDL Murska Sobota tov. Rudi Čačinovič. Po slavnostnem govoru je predsednik občinskega ljudskega odbora Videm tov. Vladimir Krefť v imenu občine poklonil odredu predvojaške vzgoje lep prapor. Zborovanje je lepo zaključili Radio Maribor z instrumentalnim ansambлом Vitek in pevko Bredo Jankovo, Prleško Micko ter vokalnim kvintetom, z uspehom pa so nastopili tudi pevci in godba na pihala IZUD Bučkovci.

Zaključni del proslav je bil pooldne v Bučkovcih, kjer so na željo obiskovalcev večkrat zavrteli film »Elektrika na vasi«

Tečajniki sadjarskega tečaja v Bučkovcih

ljenih pridelkih hektarske donose. V drugem delu razstave nastopajo žene-zadružnice iz Vidma. Obiskovalec mora izreči priznanje nad okusno izdelanimi prti in podobnimi predmeti, katerim pa žal manjka narodne motivike, kar bi le dvignila njihovo vrednost. Vsekakor pa si zadružnice zaslužijo pohvalo, kar seveda velja tudi za razstavljene predmete šolskih otrok bučkove šole. Tretji, zaključni del razstave, ki ga je okusno opremila in obogatila s svojimi prispevki mariborska študijska knjižnica, prikazuje bogato kulturno dediščino ožjega predela Prlekije. V lepem vrstnem redu so zbrana dela vseh slovenskih naprednjakov, ki so tod skozi

ki so ga posneli na pobudo zveznega ljudskega poslanca Ivana Krefťa ob sodelovanju Kluba prleških študentov. Ob 15. uri so člani Kluba prleških študentov uprizorili zgodovinsko igro »Samo«.

Ob zaključku naj omenimo tudi to: Bučkovčani so bili prijeto presenečeni nad darilom — 500 lepih knjig v vrednosti nad 200 tisoč din — ki jim ga je poklonilo Društvo bibliotekarjev Slovenije, podružnica Ljubljana. Lepa knjižna darila so prejeli tudi od študijske knjižnice Maribor ter od SZDL Slovenije.

Proslava v Bučkovcih bo številnim obiskovalcem ostala v neizbrisnem spominu.

DROBIŽ

Z MOTORJEM V OSEBNI AVTO

Pred dnevi je motorist Stjepan Vojnovič iz Varaždana na nekem ovinku v Križevcih pri Ljutomeru nenadoma zagledal pred seboj osebni avto iz Avstrije, ki je pravilno vozil po desni strani ceste. Da ne bi prišlo do trčenja, je Vojnovič hitro z vso silo zavrl, kar je imelo za posledico, da ga je vrglo v prednji del avtomobila. K sreči motorist ni dobil težjih poškodb, pač pa je motor močno trpel.

NEPREVIDNI KOLESAR

Na cestnem križišču v Crenšovcih je pred dnevi prišlo zaradi nepredvidnosti 26-letnega kolesarja Mirka Prajnarja iz Strigove do hušje nesreče, katere žrtev je bil nepredvidni

kolesar. Po glavni cesti je privozil težak 7 in pol tonski Naftin tovornjak iz Lendave v istem hipu kot Prajnar po stranski cesti. Prajnar se je z vso silo zagnal v prednji blatnik, ki ga je s tako silo odbil, da je obležal na cesti. S počeno lobanjo in pretresom možgan so ga takoj prepeljali v soboško bolnico. Tu di na podležju morajo vozači upoštevati prometne predpise in biti vedno dovolj previdni.

PIONIRJI NA POHODU

V okviru 15. obletnice pionirske organizacije je odpotovalo včeraj 5 pionirjev iz Pomurja na pohod v Makedonijo po starih partizanskih poteh.

Pohod bo trajal deset dni.

Sami izboljšujemo gospodarski položaj občine

(Nadaljevanje s 1. strani)
šiti milijone, ki so bili prej vsako leto uničeni.

Veliko pozornost pa bomo morali posvetiti kvaliteti posameznih kandidatov, kajti zavedati se moramo novih nalog in pristojnosti občinskega ljudskega odbora, poleg tega pa bomo nujna posledica slabega izbora v občinski ljudske odbore slab okrajni odbor oziroma krajevni odbori, slabi sveti in komisije. Zato volivci ne smejo ozko pismovati volitev v občinske ljudske odbore.

Katera dejavnost najbolj karakterizira delo občinskega ljudskega odbora?

Brez dvoma zelo živahna komunalna dejavnost. V letu in pol nam je uspelo popraviti vrsto mostov, ki so že ogražali promet, uredili mnogo propustov (samo za betonske cevi smo izdali 700.000 dinarjev), krajevne poti so tudi boljše urejene kot prej, čutili pa je večjo discipliniranost pri navajanju gramozu, kar so v prejšnjih občinah nekateri stalno zana marjali. Ker nam je bil gramoz predrag, smo v Dokležovju kupili 1,44 ha zemljišča, kjer bomo lahko nakopali tisoče kubikov gramozu, ki pa bo tudi mnogo cenejši.

Krajevni odbori so pa tudi začeli bolj skrbeti za zemljišča splošno ljudskega premoženja. Za primer naj navedem samo gozd ob Muri, za katerega prej ni nihče skrbel, sedaj pa je spet zasajen. Če bi se kdo tega spomnil pred leti, bi sedaj imeli tam že lepa mlada drevesa.

Precej dela pa je imela sanitarna inšpekcija. Sedaj so trgovine že mnogo bolj urejene in tudi v skla-

(Nadaljevanje s 2. strani)

Ko se danes spominjamo odločnih manifestacij ljudstva teh lepih obmurskih predelov, na tisočletnih mejnikih slovenske zemlje, ko smo videli razstavljene slike in biografije ljudi, ki so mu s svojim znanjem, borbo in poštenjem pri njegovih naporih pomagali, ko smo videli razstave njegove gospodarske živlosti, želje po lepem in boljšem, ne bi mogli končati te lepe manifestacije, če se ne bi spomnili na pot, ki smo jo naredili v zadnjih 12 svobodnih letih in na uspehe, ki so v zadnjem času doseženi ter na na-

diših so umetna gnojila in drugo ločena od raznega špecerjskega in drugega blaga. Tudi v gostilnah so urejena stranišča, toda ne še povsod.

Solska poslopja so v slabem stanju. Uredili smo nekatere razrede v belinski soli, ki so bil že neuporabni, in tudi drugod opravili manjša popravila, toda vsega je zaenkrat preveč in zato bo v prihodnjih letih potrebno postopoma urejevati šole. Tudi druge stavbe, last splošno ljudskega premoženja, so v razpadajočem stanju in jih je bilo po-

trebno popraviti. Za beltski park smo naročili načrt in tako ga bomo lahko iz leta v leto urejevali. Poleg tega pa smo zbrali denar za graditev šestanovanjskega bloka, kar smatramo za poseben uspeh. S tem bomo omilili tudi stanovanjsko stisko za uslužbence in druge.

Kako ste si prizadevali ugotoviti gospodarski položaj občine?

Naša prva skrb so bile kmetijske zadruge, ker smo upoštevali kmetijski značaj občine. Uspelo nam je, da smo zadružne odbore utrdili in polletne bilance nam že kažejo, da so zadruge, ki so bile prej gospodarsko zelo šibke, sedaj na dobri poti. Težko pa je dobiti sposobne upravnike in druge zadružne kadre z ustreznimi kvalifikacijami.

znaten napredek. Narodni dohodek v kmetijstvu na področju okrajja se je povečal za 92 odst., kljub povečanju cen se je stvarni dohodek močno povečal, posebno pri živinoreji. Mnogo je bilo storjenega z zamenjavo in proizvodnjo semen, tu pa bo potreben še mnogo večji napor. Potrošnja umetnih gnojil se je povečala od 1.460 ton na 8.015 ton, kooperacija pa omogoča tu še mnogo večji napredek. Za videmske občine je zelo važno sadjarstvo, saj so n. pr. Bučkovci med najmočnejšimi sadjarskimi področji. V okraju so KZ odkupile lani 800 vagonov sadja

Veliko smo se trudili pri urejevanju obrtnih delavnic socialističnega sektorja. Nekatero delavnice so bile že na robu propada. Mizarstvo je na primer delalo samo s 4 delavci, sedaj jih je tam zaposlenih 11, delajo v novih prostorih, storilnost se je precej povečala, dela pa imajo tudi dovolj. Tudi obrtna delavnica »Sodarstvo« dobro kaže, naročil pa ima toliko, da bi lahko delalo 20 do 25 delavcev. V »Pletilnici« so prej delali samo pozimi, ker

Kakšne posebne uspehe ste dosegli na politično družbenem in gospodarskem področju?

Med velike uspehe političnega dela štejem to, da so ljudje spoznali pregrado naseljenosti v naši občini, vendar pa ne čakajo na socialne podpore, ampak skušajo z vsemi sredstvi iztisniti iz zemlje čim več. V novih oblikah kooperacije med zadrugami in kmetovalci bodo ta prizadevanja rodila še večje uspehe. Ponosi smo pa, da so krajevni odbori kot najpogostejši predstavniki ljudske oblasti bili ves čas zelo živahni in si prizadevali v povezavi s SZDL in drugimi množičnimi organizacijami ter pristojnimi sveti urediti v domačih vaseh vrsto stvari. Ljudje so tudi popolnoma razumeli in odobravalj prizadevanja občinskega ljudskega odbora, da bi s čim manjšimi finančnimi sredstvi napravil čim več. Naša mladina tudi ne išče svojega življenjskega prostora samo na majhnem koščku domače zemlje, ampak si izbira razne druge poklice.

Pri tem ji tudi pomagamo, saj dajemo letno štipendij in podpor v skupnem znesku nad milijon dinarjev. Tudi občinski urad je dobro urejen in temu gre tudi pripisati, da s skladi nismo razsipavali, ampak jih uporabljali predvsem za razvoj gospodarstva, ker se bodo le na ta način sredstva vračala in hkrati večala ter tako dajala možnosti za nadaljnji razvoj. Končana je tudi elektrifikacija, ki je stala občane 75.207.000 dinarjev. V bodoče bomo lahko začeli akcijo za gradnjo in urejevanje šol ali kaj podobnega. Toda vedno bomo morali upoštevati, da je naša občina ekonomsko zelo šibka, z majhnimi dohodki in da bo zato potrebno zelo varčevati z denarjem in ga koristno uporabljati.

in volimo take kandidate, ki bodo garancija za predano in odgovorno delo za napredek naših občin, za izboljšanje naših življenjskih prilik. Jeseni bo naša skupščina sprejela perspektivni plan, ki bo vsekakor v prvi vrsti predvidel pospeševanje kmetijstva, dvig življenjskega standarda, uporabo naših rezerv, povečanje storilnosti dela itd. Ze doslej se je pokazalo, da ni vseeno, kako delajo ljudski odbori in da so rezultati mnogokrat odvisni le od njihovih naporov in znanja. Zaradi tega naj izkoristim današnjo priložnost, da še enkrat pozovem na

Kako ste zadovoljni z delom občinskih ljudskih odborov?

Težave smo imeli glede povezave z odborniki, nekateri pa tudi niso dorasli vsem nalogam. Nekaj jih je bilo zelo delavnih, nekaj pa tudi slabih. Na splošno bi pa dejal, da so predsedniki krajevnih odborov bili boljše od občinskih odborov.

Ali je bilo čutili pri delu ObLO kake pomanjkljivosti tako glede pristojnosti kakor tudi odnosov z OLO?

Pogrešali smo predvsem inšpekcijsko službo, ker okrajna pač ne zmore vsega, sami pa smo ugotovili, da nekateri obrtniki in gostilničarji prikrijevajo svoje dohodke. Zato bo potrebno v bodoče inšpekcijsko službo prenesti na občino.

Pozitiven je tudi novi, posredni način volitev v okrajni ljudski odbor, ker bodo tako okrajni odborniki neposredno povezani z delom občinskega odbora, krajevnih odborov, volivci in drugimi organi, ki delajo v okviru občine, česar doslej ni bilo čutili.

Kaj menite o občinskih zborskih proizvajalcev?

V občinah, ki so predvsem kmetijskega značaja, zbori proizvajalcev ne bodo prišli tako do izraza kakor v industrijskih, ker bodo pač v obeh zborskih zastopani isti sloji, kar bo značilno tudi za našo občino, ker nimamo večjih podjetij. Toda kljub temu bo to napredek, saj doslej naša obrtna podjetja niso imela v občinskem odboru nobenega predstavnika, v bodoče pa bodo lahko prav tako sodelovala pri razdeljevanju sredstev, ki jih ustvarijo, skrbela za še večji razvoj podjetij, znala pa ceniti tudi napore za izboljšanje zdravstvenega, socialnega in kulturnega stanja ter bodo tako tesneje povezana s splošnimi potrebami in prizadevanji občine.

Katero neposredno nalogo čakajo novi ljudski odbor?

V zdravstvenem pogledu bo potrebno marsikaj izboljšati. Imamo samo enega zdravnika za 16.000 prebivalcev, potreben je tudi zobozdravnik, ambulanta in posvetovalnica za matere. Vse lesene mostove bo potrebno zamenjati z železobetonskimi, popraviti šole, s pomočjo zadrug poskrbeti za ureditev zadrughih domov in dvoran. Tudi nekaj novih trgovin bo potrebno odpreti in ustanoviti delavnice socialističnega sektorja. Lepo bi uspelo podjetje s cementinami, za katerega imamo dober in poceni gramoz, trg bi pa imelo tudi precejšen. Enako bi uspelo tudi tapetinstvo. Osnovne naloge pa so glede razvoja kmetijstva in zadrug, od katerih je potrebno ločiti trgovine, jih oskrbeti s potrebnimi stroji in jim tako omogočiti, da bodo lahko pospeševale kmetijsko proizvodnjo in pomagale ljudem v borbi za lepše življenje. Zgraditi bo potrebno nekaj novih šol, učeei se mladini pa še bolj pomagati. To so osnovne naloge novega občinskega ljudskega odbora.

S. Balazic

Bodimo vredni svetlih tradicij

loge, ki nas vse čakajo, če hočemo nadaljevati svetlo pot borbe za napredek in boljše življenje na tej lepi zemlji.

Prireditve, razstave, spoštovanje vseh, ki so pomogli tem krajem v njihovem razvoju, dokazuje, da ljudje po teh lepih vaseh ljubijo svoje kraje. Taka ljubezen je danes, v sistemu naše socialistične demokracije še toliko bolj na mestu. Samo s tako ljubeznijo, z zagrizenostjo, pozitivno in ustvarjalno zagrizenostjo v borbi za dvig in izkoriščanje vseh domačih možnosti je ključ še močnejšega in trdnjega napredka. Danes je naša občina tisto področje, kjer imajo državljani neposredno možnost za delo. Videmska občina je že pokazala s par primeri, po katerih mora iti, če naj napreduje in če naj izboljša svojim občanom njihove življenjske pogoje. Vzorni center je seveda samo še skromen začetek. Danes je ne samo videmskim, ampak slovenskim občanom vsak dan jasnejše, kakšno vlogo imajo občine in delo v njih, zakaj so potrebna tudi sredstva za občinske proračune, investicije in kakšen pomen imajo tudi za dvig kmetijske proizvodnje, brez katere spet ni pričakovati izboljšanja. Mi mnogokrat nismo zadovoljni z doseženim. Morebiti je zato dobro, če se spominjamo tudi preteklosti in težav, ki smo jih morali prehoditi. Znaki napredka so vidni povsod. Občina Videm je ena izmed občin, ki so v elektrifikaciji najbolj napredovale, saj ima od 36 naselij 33 elektrificiranih (92%) in sedaj bodo elektrificirana še tri naselja. Potrebno je vložiti napore, da bodo elektrificirana še gospodarstva, ki doslej niso. Če gledamo v okrajnem merilu, je tudi napredek znaten. Iz okrajnih sredstev investicijskega sklada se je uporabilo za elektrifikacijo skoraj 16 milijonov din. Danes si veliko prizadevamo za izboljšanje kmetijstva, prehajamo na nove metode kooperacije, ki naj bi temu dvigu vsestransko pomagala. Če pogledamo razvoj v zadnjih štirih letih, vidimo že tudi v tem obdobju

v skupni prodajni vrednosti nad 150 milijonov din ali 8,5 odst. vrednosti vseh odkupljenih kmetijskih pridelkov. Proizvodnja bi bila še boljša, če bi bilo oskrbovanje dreves sodobnejše. Dolgo bi bilo naštevati različne uspehe in tudi nove možnosti za nadaljnji razvoj živinoreje (tu še posebej delo na osemenjevanju), vinogradništva, borbe proti škodljivcem itd. Čeprav je porast narodnega dohodka v okraju računano po tekočih cenah (leta 1952 za 72,8 odst. in sedanja vrednost 7,5 milijarde din), je znaten kljub porastu cen na malo za 19 odstotkov. Povečale so se predvsem cene kmetijskim pridelkom za 41 odst. in obrtniškim uslugam za 52 odstotka. Mnogo bo treba naporov na področju občine in na področju širše skupnosti okrajja. Za napredek pa je soodgovoren vsak član te skupnosti. V tej skupnosti ima pravice, pa tudi dolžnosti. Neposredno lahko sedaj sodeluje v upravljanju z najrazličnejšimi družbenimi posli, dolžan pa je, da svoje osebnosti in interese vsklaja s skupnimi.

Dosedanjim možnostim soddoločanja pri oblasti: ljudskim odborom, zborom volivcev, delavskim svetom in sl. so dobile občine še nov organ, svete proizvajalcev, v katere delovni ljudje po občinah (delavci v gospodarskih organizacijah, kmetijski proizvajalci) lahko volijo svoje predstavnike, ki bodo neposredno odločali in vplivali na gospodarsko politiko v občini, na gospodarske plane. To je toliko važnejše, ker se je gospodarska važnost občine povečala s ustvaritvijo različnih fondov (investicijskih, stanovaljskih, socialnih, kmetijskih itd.) Kot je znano, bodo odbornike za okrajne ljudske odbore volili občinski ljudski odbori iz svoje sredine. Tako bodo občine in širša skupnost občin, okraj, še bolj povezani. Saj se nobena občina ne more izolirati na svojem področju, temveč mora videti tudi skupne, to je tudi svoje interese na širšem področju.

Stojimo neposredno pred volitvami v socialistične občine, ki so osnovne jedinice naše demokracije. Izbirajmo

čim večje sodelovanje pri volitvah in na izbor takih odbornikov, ki bodo v polni meri ustrezali lastnostim, ki jih priporoča v svojem proglasu Šesti plenum Zveznega odbora Socialistične zveze. Prvič bodo sedaj tudi volitve v skupnem obmurskem okraju. Naši okrajni odborniki naj bodo vredni svetlih tradicij naporov stoletij, da bi ljudstvo končno na obeh bregovih živel v tesni skupnosti in s polno silo in nemoteno gradilo skupno svojo boljšo bodočnost. Zaradi tega volimo odbornike, ki ljubijo svojo ožjo sredino, pri srcu pa naj jim bo tudi širša skupnost, interes vseh nas, po oni Kremplovi naj ne bi sovražila in dražila vesnica vesnice itd.

Današnja proslava »Bésede« in ljudskih taborov pa ne bi bila dostojna, če se pri tem ne bi spomnili uspehov in ugleda, ki jih je dosegla naša zvezna ljudska republika v sicer kratkem času svojega obstoja. Naša država se ne bori samo proti izkoriščanju človeka po človeku, za socialistične odnose navznoter, za čim širše soddoločanje državljanov v delu ljudskih odborov (147.045 državljanov sodeluje v delu ljudskih odborov, 45.382 državljanov je članov krajevnih odborov). Naši notranji uspehi (povečanje proizvodnje in ind. od zadnjih volitev za 74 odst., povečanje nacionalnega dohodka od predvojnih priborili naši mladi državni ugled v svetu. Socialistična država ne more biti drugo kot zagovornica mirovnega sodelovanja, miru v svetu in daje s svojimi politiko vzgled drugim. S svojo politiko za mirovno koeksistenco in proti vsaki udeležbi v politiki tega ali onega bloka je doživela tak ugled kot ga ne samo nikoli ni imela predvojna Jugoslavija, temveč kot ga nimajo niti mnogo večje države. In kar je važno, da ta njena politika vsak dan bolj prodira kot edina rešitev sveta pred katastrofo nuklearne smrti. Razvoj naših odnosov z vzhodnimi državami pa dokazuje, da je njen vzgled bil tudi ogromna usluga razvoju socialističnih odnosov med državami, ki gradijo socializem.

Pomurje je v znamenju razgibanih predvolilnih priprav. Odborniki in ljudski poslanci (ne vsi) vse gosteje obiskujejo svoje volilne enote, kjer polagajo na tehnično javnega mnenja svoje delo v minuli mandatni dobi. Na predvolilnih sestankih prihaja na dan marsikak problem, ki ga je čas že potisnil v ozadje, pa je sedaj pred volitvami znova razplamtel. Gradnja šol, slabe ceste, pomanjkanje stanovanj, cene, davki, takse in še marsikaj je, kar žuli volivce. Izbira kandidatov je velika, zato prihajajo v poštev le najboljši. V večini primerov so se zedinili za kandidate že na sestankih Socialistične zveze, ker pa ni bilo soglasja, se bodo dokončno odločili na zborih volivcev. Med kandidati je precej žena in mladine, iz česar sklepamo, da bodo novi ljudski odbori v Pomurju pomlajeni z novimi ljudmi.

V občini Murska Sobota so po dobro obiskanih sestankih Socialistične zveze pričeli z zbori volivcev. V samem mestu je bil najboljši sestanek na Trgu zmag, kjer je bilo med sto volivci največ žena, ki so predlagale enotno kandidaturu — žena seveda! V Bakovcih, Krogu, Dokležovju in po ostalih vaseh ob Muri so kmetje na sestankih kritizirali VS, ki že več let zavlačuje dokončno ureditev lastninskih odnosov ob razbremenitnem kanalu. V mestu pa so volivci največ razpravljali o zimskem izobraževalnem delu, o neurejenosti tržišča ter o podobnih problemih.

V občini Martjanci so si množične organizacije napovedale medsebojno tekmovanje, kdo bo najlepše okrasil volišča in najbolj opravil volitve. V obmejni občini Petrovci-Salovci so predvolilne priprave v polnem razmahu. Udeležba na sestankih SZDL je bila povsod zadovoljiva razen v Hodošu. Tu je treba slab obisk pripisati nedelavnosti vaškega odbora, saj je bil na prvem sestanku prisoten le en odbornik in še ta je modro molčal.

V občini Lendava je v predvolilnih pripravah zlasti aktivna mladina in žene. V občini bodo imeli 26 volilnih enot, ki zajemajo 36 vasi. Težave imajo v tem, ker osaka vas želi imeti svojega odbornika, kar je kajpak nemogoče. V občini Beltinci je treba posebno poudariti paščane v treh Bistričah, razgibane pa so tudi ostale vasi kot n. pr. Črenšovci, Trnje, Beltinci in druge.

V občini Gornja Radgona veliko razpravljajo o gospodarskih problemih občine. V Apaški dolini kmetje zahtevajo, da se že enkrat reši opravljanje gozdov, brez katerih je težavno gospodariti. Precej razpravljajo tudi o sodelovanju med kmetijskimi zadrugami in proizvajalci ter o tekmovanju za višje hektarske donose v kmetijstvu. V Vidmu in okolici se kmetje sprašujejo, kako bo z regulacijo Ščavnice, kar žuli volivce tudi v sosednji občini. V občini Ljutomer volivci razpravljajo o komunalnih problemih, zanimajo pa se tudi za zimsko izobraževalno delo.

Seveda, o vseh ni moč povalno pisati. V Kuzmi je n. pr. prišlo na sestanku SZDL le nekaj učiteljev in uslužbencev, pa še ti si niso imeli kaj za povedati. V Bodoncih volivci žele, da kandidira neki mladenec, ta pa se na vse kriplje brani kandidature. Ker je takih primerov v Pomurju več, bo vzrok, da volivci — mladinci odklanjajo kandidature, najbrž v tem, ker je mladina zapostavljena. V Rogoševcih ter v sosednji vasi se je sestanku SZDL spremenilo v neplodno razpravo o kolhozih in podobnih izmišljotinah, na najvažnejše probleme pa se niso spomnili.

Iz teh bežno navedenih predvolilnih utrinkov lahko sklepamo, da ljudje v Pomurju jemljejo resno volitve v občinski ljudske odbore

V VLAKU JE ZAGLEDAL LUČ SVETA
Prejšnji teden se je z jutranjim vlakom peljala V. R. z Goričkoga v porodnišnico, ker je pričakovala veseli dogodek. A čas jo je prehitel. Med vožnjo je v vlaku rodila krepkega dečka. Po prihodu vlaka v M. Soboto so oba nemudoma prepeljali v porodnišnico, kjer sta oba zdrava in se dobro počutita.

Te dni so v vaseh beltinske občine zbori volivcev, na katerih volivci razpravljajo o delu občinskega ljudskega odbora ter o kandidatih za novi ljudski odbor. Na zboru volivcev v Beltincih je bilo okrog 200 volivcev. Izbira kandidatov za novi ljudski odbor je dokaj dobra. V Beltincih bodo volili 2 odbornika, predlogov pa je seveda mnogo več.

V beltinski občini je bilo v preteklih letih precej storjenega. Tako so zaključili elektrifikacijo, za katero so porabili okrog 75 milijonov dinarjev. Vsa ta sredstva so bila ustvarjena v občini zadnji dve leti. Za zgraditev novih mostov in za razne propuste je bilo porabljenih 1.500.000 dinarjev. Na krajevne poti so navozili okrog 4317 m³ gramoza. Občinski ljud-

ski odbor je skrbel tudi za popravilo stanovanjskih hiš, saj je bilo porabljenih za razna popravila teh okrog 1 milijon 247 tisoč dinarjev. Za gradnjo stanovanjskega bloka pa so zbrali letos okrog 9 milijonov dinarjev. Precejšnje izdatke je imela beltinska občina za zdravljenje. V poldrugem letu so izdali v ta namen 24 milijonov dinarjev, stroški socialnega varstva pa so znašali 6 milijonov dinarjev.

V nekaj več kot enem letu je bilo zgrajenih v beltinski občini 57 stanovanjskih in gospodarskih zgradb, 55 samo stanovanjskih in 31 samo gospodarskih zgradb. K temu je treba prišteti še 153 večjih popravil, katerih predračunska vsota je znašala nekaj okrog 325 milijonov dinarjev. Precejšnje stroške je imela beltinska občina tudi z regulacijo Mure. V ta namen je bilo porabljenih zadnja leta 68 milijonov dinarjev. Veliko so prispevali prebivalci beltinske občine k posameznim delovnim akcijam s prostovoljnimi delom. To predvsem pri elektrifikaciji, pri kopianju različnih jarkov, urejanju poti, pri obnovi parka v Beltincih, pri zidanju mostov itd. A. H.

Sindikati Ljutomerske občine

Na območju Ljutomerske občine je 35 sindikalnih podružnic s 2350 člani. Poleg tega sta še dve društvi upokojencev s 520 člani. V podružničnih odborih je vsega 359 in v občinskem sindikalnem svetu 19 odborov. Občinski sindikalni svet ima 8 komisij. Med drugimi je občinski sindikalni svet formiral tudi 4 klube odbornikov in to po posameznih panogah gospodarstva.

V zadnjih dveh letih je bilo pri občinskem sindikalnem svetu organiziranih več seminarjev za funkcionarje sindikalnih podružnic in članov organov delavskega samoupravljanja. Predavanj je bilo povprečno 120. Pri vzgoji članov sindikalnih podružnic so se posluževali tudi različnih kulturnih in družabnih prireditiv. Ze leta 1953 so ustanovili Svobodo, za tem še dve podobni društvi. V Svobode se vključujejo tudi delavci. Sodelujejo v posameznih sekcijah, vendar to sodelovanje še ni zadovoljivo. Delavci se še vedno odtegujejo od prosvetnega dela. Največkrat se čutijo nesposobne, kar bo mogoče odpraviti le z izobraževanjem. Kljub temu, da je v Ljutomer-

ski občini pretežno kmečko prebivalstvo, bo potrebno pritegniti delavce tudi v različna društva in organizacije na vasi.

Do nedavnega je bila strokovna vzgoja članov sindikata do neke mere zanemarjena, kar se ponekod čuti tudi v nizki delovni storilnosti. Letos je bilo doseženih tudi na tem področju že precej uspehov. Sindikalne podružnice so skupno z vodstvi podjetij in DPD Svobodo organizirale strokovne tečaje za kvalifikacijo delavcev v Železnih dverih, Presiki, Jeruzalemu itd. Podoben strokovni tečaj je bil izveden tudi v rudniku Presika in pri OBLO Ljutomer. Za izvedbo teh tečajev so doprinesla največ vodstva podjetij.

Zaradi slabega poslovanja sta v Ljutomerski občini dve podjetji v likvidaciji. Seveda sta bili s tem ukinjeni tudi dve sindikalni podružnici, kar ni najbolj pohvalno, vendar trenutno ni bilo boljšega izhoda. Likvidacija teh dveh podjetij kaže, da je v naših kolektivih še vedno premalo budnosti. Po najnovejših podatkih sodeluje v organih družbenega upravljanja in v društvi naslednje število članov sindikata: 45 v svetih pri OBLO, 52 v šolskih svetih in odborih, 16 v potrošniških svetih, 39 v stanovanjskih svetih in komisijah, 29 v organih zdravstvenih ustanov, v DPD Svoboda 335 članov, 311 članov sindikata pa je vključenih v mladinsko organizacijo. Vsekakor nam te številke povedo, da bi moralo sodelovati v naštetih organih še več članov sindikata.

Prav sedaj, ko se pripravljamo na volitve v občinske zbornice in zbornice proizvajalcev, je naša naloga, da izvolimo v te organe čimveč dobrih delavcev. S

GUMA JE POČILA

Sredi minulega tedna je vozil traktorist Ivan Trost na Unimogovi prikolicici, last KZ Apače, živino iz Apač v Radgono. V Segovcih je nepričakovano počila prva desna guma prikolicice. Na srečo se prikolicica ni prevrnila, pač pa je nekaj živine popadalo in so morali eno kravo zasilno zaklati. Lahko bi pa bilo mnogo huje.

Z MLEKOM NALOŽEN TOVORNI AVTO SE JE POUVRNIL

Pred dnevi se je na ovinku v Nemčevcih nenadoma prevrnil tovorni avto, ki zbira mleko pri kmetih in ga odvažja v Tovarno mlečnega prahu v M. Soboti. Vse mleko, bilo ga je okrog 1000 l, se je razlilo, poškodovalo se so tudi posode za mleko, vrhu tega pa je nastalo še na avtomobilu za 400.000 dinarjev. Sofer Janez Cigan je dobil nekaj lažjih poškodb, njegov sovozač pa je odnesel zdravo kožo. Kako je prišlo do nesreče, še ni znano.

Nesreče in nezgode

Pri padcu si je zlomila levo roko pod komolecem 27-letna Terezija Kováč iz Borejca.

Ko se je splašil konj, je padla z voza 49-letna Marija Smodiš iz Vešice ter si hudo poškodovala levi komolec in desno nogo.

V potok, ki pa je k sreči brez vode, je padel 6-letni Pavel Ferencik iz Dobrovnic in si hudo poškodoval desni komolec.

Z motiko se je udarila pri kopanju krompirja 41-letna Marija Boroš iz Radgone po nogi in si levi gleženj močno poškodovala.

S kolesa je padla 53-letna Helena Gomboc iz Vučje vasi in dobila težke poškodbe na levem kolenu.

Izbrali so si kandidate

Včeraj je bil v kino dvorani v Križevcih zbor volivcev, ki tokrat ni bil najbolje obiskan. Zbrali so se volivci iz Križevca in Boreca. Zastopnik OBLO je volivcem pojasnil nov način volitev, poročal o delovanju LO Ljutomer in odgovarjal udeležencem zbora na razna vprašanja. Volivce so predvse zanimali predpisi davkov in nov način volitev ljudskih odbornikov v občinski zbor in zbor proizva-

jalcev. Zbor proizvajalcev je nekaj novega za nas, zato so nekateri zelo radovedni, kako bosta v bodoče oba zbora delovala. Na zboru so se volivci zedinili in predlagali tri kandidate za obe vasi. Izvoljen bo samo eden v občinski zbor. Obe vasi imata 450 volivcev. V zbor proizvajalcev bodo izvolili kar tri odbornike, ker je v obeh vaseh industrijska in kmetijska dejavnost precej močna. Ob zaključku sta oba vaška odbora SZDL napovedala tekmovanje odborom SZDL v starinovi vasi in v Vučji vasi. (nb)

Pripeljali so apno

Končno se je le začelo. Na lepem sončnem prostoru, ne čisto v Centru Križevca, so zavrheli lopate in začeli s tako težko pričakovano gradnjo zdravstvene ambulante. Do 1. novembra letos mora biti ambulanta že pod streho. Če bo lepo vreme in če bodo vsi tako pomagali, kakor zadnjič Križevčani, ko je prišlo apno in so ga šli vsi vaščani voziti, bo delo uspešno. Ta dobra volja domačinov naj bo za izpodbudo vsem okolišanom, da bodo tudi oni sprevali svoj delež z vožnjami, v lesu in podobnem, kakor smo večkrat sklenili na množičnih sestankih. Jaka Majcen

Dedek, oče, mati, dve hčerki in vnukinja

se dobro počutijo v prijetnem jesenskem razkošju barv. Kot je zanimiva sinjina čistega neba, je za radovedno vnukinjo pravo presenečenje prvič opažena dedkova pleša. To je slika iz družinskega albuma. Takšni posnetki so redkost, zato so vredni objave v našem tedniku na tem mestu strani, ki je namenjena zanimivostim. Prosimo bralce, da nam podobne fotografije, ki se odlikujejo z neprisljnostjo in živahnostjo, a jih imate sicer v družinskem albumu, pošljete v objavo s takšnim kratkim komentarjem, kot je zgornji.

Pred nedavnim je organiziral aktiv mladih zadružnikov na Cvenu tekmo koscev. Pomerili so se kosci iz Cvena in Krapja.

Ljudje iz Cvena so že v zgodnjih popoldanskih urah prišli na tekmovalni prostor. Mladino je privabljala godba »Prleški fantovi«, ki je veselo odmevala iz prostorov zadružnega doma.

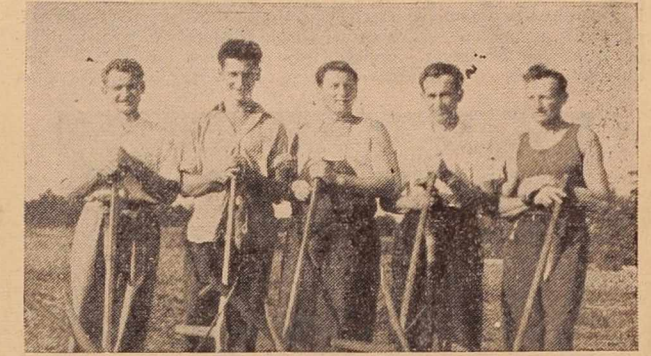
Ob 15. uri so pričeli. Kosci so si prizadevali, da prehitijo drug drugega. Po 20 minutah je četa koscev končala svoje delo. Ljudje so jih pozdravili z veselim ploskanjem. Komisija je nato ocenila košnjo in čas posameznih koscev. Tov. Albin

Stojko je v imenu komisije na veseličnem prostoru objavil rezultate ter razdelil 5 nagrad naslednjim koscem: I. nagrado je dosegel Franc Kolbl iz Cvena, II. nagrado Janez Cokan iz Krapja, III. Jože Puconja iz Cvena, IV. Jože Horvat iz Cvena, V. nagrado pa je dobil Matija Staman iz Cvena.

Vsekakor je to lep uspeh za 16-članski aktiv mladih zadružnikov na Cvenu, ki mu načelujeta Oto Lešnik kot tajnik in Branko Babič kot predsednik.

Zelim si še več takih in podobnih tekmovanj!

M. M.

Od leve proti desni: I. nagr. Franc Kolbl, II. Janez Cokan, III. Jože Puconja, IV. Jože Horvat, V. Matija Staman

Ozimna žita in umetna gnojila

Z dušikovimi gnojili pospešujemo rast stebel in listja, lahko pa tudi stopnjujemo pridelek in njegovo kakovost. Zato brez dušika ni učinka. Kljub prednostim, ki jih ima dušik, je treba dušikova gnojila pri žitih najpazljiveje uporabljati zlasti zato, ker uporabljamo predvsem hitro delujoča gnojila.

Le italijanske sorte pšenice s kratko slamo pri nas redkokdaj polžejo, čeprav jim izdatno gnojimo z dušikom. Vse druge domače sorte s srednje visoko in visoko slamo te odpornosti nimajo. Pri njih preprečimo poleganje, če uravnomo razmerje fosforne in dušikove hrane tako, da fosforna prevladuje.

Pri sortah z visoko slamo ne smemo z gnojenjem podaljševati rastne dobe, t. j. čas od obraščanja rastline do cvetenja. Bolj polno in jedro zrno bomo pridelali, če nekoliko podaljšamo čas od cvetenja do zorenja. Ker dušik predvsem pospešuje

rast, ga v prvi dobi nudimo rastlinam v malih količinah. Zato pa jim z njim postrežemo v izdatnejši meri tik pred izklaskenjem. Na ta način ne pospešujemo rasti stebel in listov, pač pa stopnjujemo pridelek in njegovo kakovost.

Mnogo slame in malo zrnja so znaki nesmotrnega gnojenja z dušikom. Bujnost korenin, krajša slama, tri do štiri zrna v klasih, manj gluhih klaskov, zgodnje zorenje in zadovoljiva kakovost prideleka so posledica pravilnega gnojenja s fosfornimi gnojili.

Pri nas uporabljamo od fosfornih gnojil superfosfat in Tomaževo žlindro, v novejšem času pa tudi zmlete surove fosfate (hiperfosfat). Superfosfat uporabljamo na apnenih zemljah, Tomaževo žlindro na nevtralnih in malo kislih, zmlete fosfate na kislih in zelo kislih zemljah.

Vsem našim zemljam primanjkuje naravne fosforne hrane, zato jo moramo vedno dodajati. Fosforna gnojila zaorjemo tudi kot hlevski gnoj v globino, kjer je največ korenin tistih rastlin, katerim gnojimo. Pri žitih je ta globina 12 do 15 cm.

S kalijevo hrano zadostno oskrbljene rastline so odporne proti zmrzovanju, imajo trdnjšo slamo in lažje se uprejo poleganju ter različnim glivičnim boleznim. Kalij je razen tega neogibno potreben pri presnavljanju ter povečuje škrobnost zrn in količino sladkorja v plodovih.

Med žiti zahteva ječmen najizdatnejše gnojenje s kalijevimi gnojili, ker ima plitke korenine. Zemlja mora imeti zato obilo kalijeve hrane, sicer se rastlina z njo ne more zadostno oskrbeti.

Kalijevo hrano popolno usvajajo le težke zemlje (ilovice in gline).

Na lahkih zemljah (peščenih, prodnatih in slabo humoznih zemljah), ki niso sposobne vezati kalija, se ta hitro izpira, kar moramo pri gnojenju upoštevati.

Oziminam na značilnih pšeničnih zemljah (srednje težkih in težkih) gnojimo s kalijevimi gnojili že pred setvijo. Na lahkih zemljah gnojimo s kalijevimi gnojili pod list po prezimljenju, na zelo lahkih celo v dveh obrokih.

Kalijevo gnojilo ne podorjemo, temveč jih le plitko zabranamo. Po žitih ali koruzi gnojimo oziminam že pred setvijo s 50-100 kg Nitramonkala na ha. Dušikova gnojila ne smemo raztrositi po deteljah in po okopavinah, gnojenih s hlevskim gnojem. V dobi, ko se ozimine obraščajo, raztrosimo na zaostale posevke 50 do 80 kg čilskega solitra na ha. Tik pred klaskenjem pa gnojimo vsem žitom s 150 do 250 kg čilskega solitra. Nitramonkal trosimo na neapnenih zemljah, čilski soliter pa na apnenih.

Tomaževo žlindro ali superfosfata podorjemo 500 kg na ha že pred setvijo ozimin.

Kalijeve soli zabranamo pred setvijo na težkih zemljah 500 kg na ha, na lahkih pa raztrosimo spomlad enako količino pod list in nato polje pobranamo. Le pri ječmenu opazimo brananje, ker bi sicer pokvarili posevek.

Zitom ne gnojimo z mešanimi gnojili (Nitrofoskal, KAS), ker z njimi ne moremo uravnati tisto razmerje rastlinske hrane, ki ga žita potrebujejo.

OKRAJNI LJUDSKI ODBOR Kmetijska inšpekcija MURSKA SOBOTA

D-820

Našim goricam novo podobo

Zelo koristno bi bilo, če bi načeli vprašanje naših zastarelih in izčrpanih vinogradov, ki so pretežno v manj ugodnih vinorodnih legah in so za kmetovalca postranska pridobitna panoga gospodarstva. Ni malo takih starih nasadov na raztresenih zemljiščih s preživeto življenjsko dobo, kjer skromni pridelki ne krijejo več pridelovalnih stroškov.

Prav redki so primeri, da premožni in podjetni posestniki obnovijo zastarele in izčrpane gorice z izbrano, bolj kakovostno sorto, kajti taki vinogradi imajo tudi slabo lastnost, da vsebujejo mnogo raznovrstnih trt, kar znatno zmanjšuje tržno vrednost vina.

Po vojni, ko je šla vsaka alkoholna mešanica dobro v denar, so se mnogi vrgli na krparjenje starih vinogradov s samorodnicami, da bi na ta način z majhnimi stroški in trdom čim prej in tem bolj povečali pridelek. Ali kaj kmalu so doživeli kratkovidni vinogradniki hudo razočaranje. Trgovina z vinko »brozgo« je prenehala in poleg te nevolje jim je povzročil še hujiš glavobol zakon o posebni pristojbini na samorodno trto. Zopet si je bilo treba zavohati rokave in ponoviti delo v obratnem smislu.

Marsikdo je dejal: izučilo jih je in sedaj bodo ubrali pravo pot v smislu sadnih načrtov, ki dajejo vinogradniku vsa potrebna napotila, posojila in ga za več let oprostitjo dohodnine.

Stari vinogradi nikakor ne menjajo svoje podobe, ker zahteva obnova izredno veliko denarja in poleg tega ni jamstva, da se bo vložena glavnica zadovoljivo obrestovala, ker si že danes vino težko utira pot na trg in to iz vinorodnih krajev. Tekmovalcev z izvrstnimi in priznanimi vini pa je na domačih in svetovnih tržiščih vedno več, ker vino za kulturnega človeka izgublja svojo vrednost.

Zato bo potrebno naše najboljše vinograde postopoma obnoviti s sortami namiznega grozdja, ostale manj vredne nasade pa počasi preurediti v korist takih plemenitih sadnih rastlin, ki se na vinorodnih tleh dobro obnesejo in s katerimi bomo mogli hkrati izboljšati dohodke na majhnih kmetijah.

Pri čitanju tega članka bo tisti, ki se ne more otresti predsodkov, zmajal z glavo, rekoč: »Gorice so bile in bodo na vse večne čase take, kakršne so danes, ker pač tako mora biti.« Iz zgodvine pa vemo, da so evropski vinogradi že večkrat menjali svojo podobo. To je bilo v letih lakote, ko so naši predniki vinograde spreminjali v žitna polja.

V tem pravcu sem lansko leto preuredil takšen stari in izčrpani nasad, ki leži poleg enakovrednih sosedov na bučkovskem gričevju. Na 18 arov sem izpopolnil 70 večjih in manjših prazin z žlahtnimi bresk-

vami, saj breskev že stoletja kraljuje po naših goricah in zelo dobro uspeva, če ni zemlja preveč peščena in suha. Polzlahtnjene gostiteljice so se v družbi vinske trte odlično počutile in v rasti krepko napredovale, zato tudi niso rabile polletne dodatne hrane. Pač pa je odločilnega pomena skropljenje pred brstenjem s 3% bakrenopapneno brozgo za omejitev nevarnosti listja. Skropljenje ne sme izostati v breskovih nasadih.

Drugo pomlad so se drevesa nepričakovano razcvetela in zbijala posebno pozornost, saj je bilo to za naše vigradniške prilike pravzaprav novost. Nekega dne, v vročem juliju, se mi je odprl nesluteno lep pogled na izredno debele, pomarančam podobne breskove plodove, kar je bilo zame od vseh doslej prejetih zlatih diplom najlepša nagrada.

Vprašajmo se, ali se pridelovanje plemenitih breskev izplača? Kdor že prodaja sadeže, ve, da se od vseh sadnih sort najbolj izplača oskrbovanje breskovih nasadov. N. pr. najbližja, Osojnikova zadruga v Ptujju, pridelala na 1 ha površine povprečno na leto 50 ton breskev. Po današnji ceni 80 din za kg, znaša to 2.400.000 din. Ta milijonska številka nam pove, kje ležijo zakladi v naši zemlji in mi posestniki bogatih slovenskih gričev za godrnjanje, da nimamo denarja.

Ludvik Kosi

SOBOŠKA KRONIKA

POROKE, ROJSTVA IN SMRTI
 OD 14. DO 21. SEPTEBRA 1957
 Poročila sta se Franc Dajč, čevljar iz M. Sobote in Terezija Lovrenčič, delavka iz Serdice.
 Rodile so: Marija Pozvek iz Crnolavca, deklica; Elizabeta Novak iz M. Sobote, deklica; Marija Panker iz Satahovec, dečka; Marjeta Domanjko iz Babinec, deklica; Agneja Perho iz Lendave, dečka; Zora Kerčmar iz Križevca, dečka in Marija Benkič iz Korovec, dečka.
 Umrli so: Terezija Rajner iz Bakovec, stara 79 let; Stefan Ribaš iz Tišine, star 14 let; Alojzija Kolbl iz Okoslavca pri Vidmu, stara 53 let; Julija Gregor iz M. Sobote, stara 46 let; Ana Hak iz Vučje Gomile, stara 65 let in Matija Hozjan iz Crenšovec, star 54 let.

Teden otroka v M. Soboti

Da bi Teden otroka čim bolj uspešno potekal, se je sedaj vršilo priprave. Točen spored pa še ni sestavljen. Izvedeli smo, da se bodo v tem tednu posebno zavzeli za ureditev otroškega igrišča v M. Soboti in mlečne kuhinje v otroškem vrtcu, kjer pa trenutno ni prostora, ker ga zavzema neka stranka za stanovanje. Potrebna bi tudi bila šolska kuhinja za dijake-vozače, ki prihajajo v poznih večernih urah na svoje domove in so ves dan brez tople hrane. O važnih vzgojnih problemih bo imel dvoje predavanj v M. Soboti in eno v okolici znan pedagoški predavatelj profesor Gustav Šilih iz Maribora. V okrajnem merilu se je mislilo na razstavo, kjer bi učenci osnovnih šol in nižjih gimnazij pokazali izdelke tehnične vzgoje, kar pa najbrž ne bo izvedljivo, ker v M. Soboti ni primerne prostora.

NESRECE IN NEZGODE

S sekuro se je vsakele skozi čevljev 19-letni Jožef Franko iz Satahovec in si prizadeval hudo rano na desni nogi.
 Na pragu je padla 60-letna Marija Smodiš iz Rakičana in si zlomila levo nogo nad kolonom.
 Z lugom se je opekla 2-letna Cvetka Hozjan iz Crenšovec in dobila hude opekline po nogah in hrbtu.

SMRTNA NESREČA S STARO PISTOLO

Prejšnjo nedeljo popoldne so se trije 14-letni dečki iz Tišine igrali s staro vojaško pištolo, ki jo je na domačem podstrešju iztaknil Karel Seruga. V pištoli so preizkušali stare zarjavele nabojke. Tako je Karel Seruga vtaknil drugič isti naboj, ki prvič ni eksplodiral. Mislil, da tu drugi ne bo, je pritisnil na petelina. Sledil je močan pok in že je ležal v krvi na tleh Stefan Ribaš, ki je še hip poprej stal pred Serugo. Zadet je bil v trebuh. Nemudoma so ga odpeljali v soboško bolnišnico, kjer mu pa niso mogli več pomagati in je kmalu nato podlegel hudi rani. Zalostni primeri, sedaj v Tišini, lani v M. Soboti in drugod, bi naj bili resno svarilo vsem, ki imajo doma orožje, da ga spravljajo tako, da ne pride otrokom v roke in preprečijo tako razne tragične nesreče.

Okrajno gledališče Ptuj v soboto 21. septembra 1957. ob 20. uri

Carlo Goldoni:
 »SLUGA DVEH GOSPODOV«
 gostovanje v Ljutomeru
 v nedeljo 22. septembra 1957.
 Carlo Goldoni:
 »SLUGA DVEH GOSPODOV«
 gostovanje v Križevcih pri Ljutomeru

DRAŽBENI OKLIC

Dne 25. oktobra 1957 ob 10 uri bo pri tem sodišču v sobi št. 21 dražba nepremičnin zavezane stranke Fürst Blanke, posestnice iz Murskih Crncev št. 12, in sicer 1/10 vl. št. 65 parc. št. 449 hiša, dvor, 1/5 vl. št. 5 parc. št. 216 njiva, travnik, parc. št. 196 njiva, travnik in 1/5 vl. št. 66 parc. št. 680 travnik, njiva in parc. št. 683 travnik njiva, vse k. o. Murski Crnci.
 Dražba bo posebej za parc. št. 449 vl. št. 65 in posebej za ostale parcele.
 Cenilna vrednost 114.800.—
 Varščina 11.480.—
 Najmanjši ponudek 64.354.—
 OKRAJNO SODIŠČE Murska Sobota

POMURSKI VESTNIK
 Izdaja časopisno in založniško podjetje »Pomurski tisk« v Murski Soboti — Direktor in odgovorni urednik Dragan Flisar — Uredništvo: Murska Sobota, Trubarjev drevored 3/II. — Telefon 138. Uprava in oglasni oddelk: Murska Sobota, Trubarjev drevored Tel. 53 — Naročnina: četrtletna 100, polletna 200, celoletna 400 dinarjev — Rokopisov ne vračamo in ne odgovarjamo zanje — Tekoči račun pri Komunalni banki v M. Soboti št. 64-KB-1-2-365 — Tisk Pomurske tiskarne v M. Soboti.

DRAŽBENI OKLIC

Dne 25. oktobra 1957 ob 10.30 uri bo pri okrajnem sodišču v M. Soboti soba št. 21 dražba nepremičnin zavezane stranke Hozjan Stefana, kmeta iz Mostja št. 118, in sicer 9/64 vl. št. 541, parc. št. 557/b hiša, gospodarsko poslopje, dvorišče sadovnjak, 3/256 vl. št. 696 parc. št. 558 njiva in 3/8 vl. št. 1412 parc. št. 161/220 travnik, vse k. o. Bistrica.
 Cenilna vrednost 30.257.—
 Varščina 3.025.—
 Najmanjši ponudek 10.085.—
 OKRAJNO SODIŠČE Murska Sobota

DRAŽBENI OKLIC

Dne 25. oktobra 1957 ob 9.30 uri bo pri tem sodišču v sobi št. 21 dražba nepremičnin zavezane stranke Gomboc Olge, roj. Fürst, uslužb. iz Murskih Crncev št. 12, in sicer 1/10 vl. št. 65, parc. št. 449 hiša, dvor, 1/5 vl. št. 5 parc. št. 216 njiva, travnik, parc. št. 196 njiva, travnik in 1/5 vl. št. 66 parc. št. 680 travnik, njiva in parc. št. 683 travnik, njiva, vse k. o. Murski Crnci.
 Dražba bo posebej za parc. št. 449 vl. št. 65 in posebej za ostale parcele.
 Cenilna vrednost 114.800.—
 Varščina 11.480.—
 Najmanjši ponudek 64.354.—
 OKRAJNO SODIŠČE Murska Sobota

DRAŽBENI OKLIC

Dne 25. oktobra ob 8 uri bo pri tem sodišču v sobi št. 21 dražba nepremičnin zavezane stranke Jurec Eme, kmetice iz Večeslavca, in sicer 1/6 vl. št. 6 parc. št. 41 travnik, 1/6 vl. št. 138 parc. št. 59/b travnik, parc. št. 42 travnik, parc. št. 598/b sadovnjak, dvor, njiva, parc. št. 596/b njiva, parc. št. 594/b njiva, parc. št. 592/b njiva, parc. št. 587/b njiva, parc. št. 578 gozd, parc. št. 609/b travnik in 1/6 stanovanjske hiše in gospodarskega poslopja, vse k. o. Ropca.
 Cenilna vrednost 49.250.—
 Varščina 4.925.—
 Najmanjši ponudek 32.832.—
 OKRAJNO SODIŠČE Murska Sobota

DRAŽBENI OKLIC

Dne 25. oktobra 1957 ob 8.30 uri bo pri okrajnem sodišču v Murski Soboti, soba št. 21 dražba nepremičnin zavezane stranke Rac Verone, roj. Hajdinjak iz Radovec št. 17, in sicer vl. št. 19 parc. št. 259/b gozd, »Kraleške«, parc. št. 266/b gozd, vl. št. 259 parc. št. 276/204 hiša št. 57 gospodarsko poslopje, sadovnjak, travnik, njiva vse k. o. Radovci.
 Dražba bo za vsako parcelo posebej.
 Cenilna vrednost 520.000.—
 Varščina 52.000.—
 Najm. ponudek 346.666.—
 Dne 13. sept. 1957.
 OKRAJNO SODIŠČE Murska Sobota

„MURA“
TOVARNÁ PERILA v M. SOBOTI
 daje na dom v šivaaje

moške dolge hlače

na trak, za kar plača 23 dinarjev za 1 kom., s tem, da se od tega zneska odbije 5% prometnega davka. Celoten pribor (sukanec, keper trak), da podjetje. Delo se izdaja po predložitvi osebne izkaznice vsak tork in petek. Podrobnejše informacije dobite pri upravi podjetja.

Splošno gradbeno podjetje „KONSTRUKTOR“ v Mariboru, Sernčeva 8
 sprejme takoj večje število zidarjev in nekvalificiranih delavcev za gradbišča v Mariboru.

Samsko stanovanje in hrana v menzi zagotovljena. Dela se v akordu. Terenski dodatek prejmejo delavci, ki nimajo v Mariboru stalnega bivališča.

Javite se v personalni podjetja dnevno od 6. do 14. ure.

ZDRAVSTVENA DEŽURNA SLUŽBA

Nedelja, 22. septembra 1957.
 Dr. Nikolaj Lanščak, stanuje na Lendavski cesti 7.
 Ordinira od 8. do 12. ure v splošni ambulanti, v nujnih primerih popoldne in ponoči na stanovanju.

PROSTOVOLJNI KRVODAJALCI

OD 13. DO 15. SEPTEBRA 1957
 Kristina Lončar, Tina Kupina in Mira Lesjak, vse tri iz Segovec in vse tri drugič; Peter Knipič iz Polje, drugič; Vera Hozjan iz Maribora, drugič; Rozina Hozjan iz Maribora; Stefan Vrečič, Ema Kovač, Milka Lebar in Marija Jesih, vsi iz Segovec; Svarda Gizela in Svarda Marija, obe iz Lendavskih gor; Marta Hercan iz Bakovec in Alojz Ficko iz Trdkove.

OKRAJNA GASILSKA ZVEZA v M. SOBOTI obvešča

Priznanje podčastniškega čina:
 Ker so obiskovali tečaj ter z uspehom položili izpit za gasilskega podčastnika in ker izpolnjujejo pogoje za priznanje čina, je Izvršni odbor OZG dne 4. septembra t. l. priznal čin gasilskega podčastnika naslednjim tovarišem:
 Gomboc Janezu in Rehu Karlu, Kupšinci; Grabarju Stefanu, Zevnavlje, Casar Ani, Cepinci; Brešnjak Andreju, Beltinci; Tkalcu Jožefu, Gomilice, Gostanu Janezu, Beltinci, Semenu Jožefu in Vuku Stefanu, Nedelica; Denšanu Ivanu, Brezovica; Sinku Ludviku, Rankovci; Vuku Jožefu in Horvatu Ignacu, Zizki; Šiftarju Janezu, Sl. Radenci; Horvatu Ludviku, Domajnci; Fekonji Matiji, Orehovci; Fatelju Janezu, Krnci; Kuharju Ernestu, Kuzma; Makovcu, D. Slaveči; Gumilarju Francu, Grad; Kosiju Antonu, Hrašenski vrh; Farteku Stefanu, G. Slaveči; Ropošču Francu, Grad; Grahju Jožefu, Sl. Radenci; Grabarju Janezu, Vanča vas; Podlesku Ludviku, Vanča vas; Jokan Nadi, Lutverci in Topolnjeku Karlu, Lomanoši.
 Iz pisarne OZG

OPOZORILO

pridelovalcem žitaric!
 Kupujemo vse vrste žitaric po dnevnih cenah, kakor tudi mlatiliško in mlinsko merico. Vsa zainteresirana podjetja naj se obračajo na naslov:
 Mlin — Testenine, Maribor, Meljska cesta 19

Elektro Maribor-okolica obrat Murska Sobota Obvešča

odjemalce električnega toka v Murski Soboti, da bo v soboto, dne 21. sept. 1957, od 1 ure do 3 ure zjutraj zaradi nujnih vzdrževalnih del odklopljen električni tok. D-827

POPRAVEK

V prejšnji številki je bilo pomotoma objavljeno, da je Naci Spilak predsednik krajev. odb. v Vel. Polani. Naci Spilak je vodja krajevnega urada in član OO SZDL.

TEDENSKI KOLEDAR

Nedelja, 22. septembra — Mavricij Ponedeljek, 23. septembra — Slavojka Torek, 24. septembra — Nadja Sreda, 25. septembra — Uroš Četrek, 26. septembra — Justa Petek, 27. septembra — Radomila Sobota, 28. septembra — Venceslav

KINO

MURSKA SOBOTA — od 20. do 22. sept. 1957 ameriški barvni film »Ljubim Melvina«, od 24. do 26. sept. francoski film »Lizabonske noči«.
 KRIZEVCI PRI LJUT. — od 21. do 22. sept. švedski film »Samo mati«, 25. sept. ameriški film »Ljubezena s tujcem«.
 LENDAVA — od 20. do 22. sept. ameriški film »Ne bodo mi verjeli«, od 24. do 25. sept. francoski film »Vrag v telesu«.
 BELTINCI — od 21. do 22. sept. italijanski film »Filumena Marturano«.
 SLATINA RADENCI — od 22. do 23. sept. ameriški barvni film »Generalni inšpektor«, 26. sept. ameriški film »Dvigni zaveso«.
 G. RADGONA — od 21. do 22. sept. ameriški film »Južno od Sahare«, od 25. do 26. sept. domači film »Osumljena«.
 VERZEJ — od 21. do 22. sept. jugoslovanski film »Poslednji tiri«, 26. sept. francoski film »Ne umira se tako«.
 VELIKA POLANA — 22. sept. švedski film »Dolina nasilja«.

Elektro Maribor-okolica obrat Murska Sobota Obvešča

odjemalce električnega toka, da bo v nedeljo, dne 22. sept. 1957., od 7 ure do 14 ure zaradi nujnih vzdrževalnih del izklopljen daljnovod Puconci—Gerlinci. D-828

MALI OGLASI

GOSPODINJSKO POMOČNICO, važno enostavne kuhe, ki ima rada otroke, sprejme 4-članska družina v Murski Soboti. Osebnost ali pisarne ponudbe na upravo lista. M-829
 VELIKO POSESTVO vseh kultur 9 ha, z gospodarskim poslopjem, na Dravskem polju med Pragerskim in Kidričevim, četr ure od železniške postaje in šole, prodam. Naslov: Franc Ekart, Sp. Jablane 37, p. Cirkovci. M-807
 POSESTVO v velikosti 2.80 ha zemlje, s stanovanjskim in gospodarskim poslopjem, še v dobrem stanju, lep sadovnjak in vinograd, prodam. I. K., Rožički vrh 74, p. Videm ob Ščavnici. M-808
 GLOBOK OTROSKI VOZICEK pece-ni prodam. Vprašajte: Rakičan 73. M-809
 DAM V NAJEM manjši valjni mlin. Naslov v upravi lista. M-810
 POSESTVO, lepo urejeno, veliko 2.5 ha z 1 stanovanjsko hišo, 2 gospodarskima poslopijema in stiskalnico, (prešo), prodam. Hiša ima električno razsvetljavo. Posestvo je arondirano. Na željo kupca prodam tudi inventar. Hiša vseljava takoj. Naslov: Ivan Kurnik, Zitnice 60, p. Jurovski dol. M-811
 GOSPODINJO k družini z več otroki, na deželi, sprejemem takoj. Naslov v upravi lista. M-825
 SEJALNI STROJ, skoraj nov, 12 cvetni, prodam. Heric Jožef, Gaberje 123, p. Lendava. M-826
 ISČEM ZAZIDLJIVO PARCELO. V poštev pride zapadna ali severna stran M. Sobote. Plačam takoj. Naslov v upravi lista. M-830
 POSESTVO 6.5 ha zemlje, ki je vse okrog hiše, od tega 2 ha orne zemlje, 1 ha travnika, 0.5 ha sadovnjaka, 0.06 ha vinograda in 3 ha gozda, ki ni izsekan, v katerem je les za stavbene svrhe ter za žago, ugodno prodam. Hiša z gospodarskim poslopjem je zidana, z opeko krita ter v dobrem stanju, 10 minut od državne ceste. Cena z inventarjem in prečiščenimi skupaj 1.600.000 din. plačljivo do konca leta 1957. Simon Santl, Godemarci 34, p. Bučkovi. (Mala Nedelja). M-812
 POSESTVO 1.10 ha s stanovanjskim in gospodarskim poslopjem, ki je oddaljeno od glavne ceste 5 minut, prodam. Lega je dobra za vinograd, lastnik lahko redi svinjno in kravo. Ugodno za upokojenca. Prodaja se vrši zaradi odselitve. Vprašati pri Jožetu Romihu v Pršetincih 34, p. Tomaž pri Ormožu. M-815
 IZGUBILA sem zdravstveno izkaznico na ime: Terezija Benčak, M. Sobota, Zorana Velnarja 28. Prosim poštenega najditelja, da mi jo vrne. M-814
 STANOVANJE IN HRANO dobi oseba, ki bi mi posodila 50—50 tisoč dinarjev; lahko so tudi dijaki. Poizvedbe v upravi lista, pod »Nujno«. M-824
 OBJAVA POMURSKE NOGOMETNE LIGE
 V nedeljo, 22. septembra, bo prvenstvena nogometna tekma med NK Ledava in Nafta II. Tekma bo ob 13.30 v Soboti — Sodi Vladimir Andrejšek — službojoci: Kukulj.
 V nedeljo je bila odigrana v Turnišču nogometna tekma med Turniščem in NK Sobota II. Rezultat 5:4

MOŽ Z NEVARNIM SMEHLJAJEM

EDGAR WALLACE 29

Falmouth se je zdrnil, ko je Hooks odprl vrata. V narednikovih očeh je žarelo zmagoslavje.
 »Zadnja uganka je rešena, šef!« je vzkliknil. »David Singleton res ni hotel priti svoj hčerki pred oči kot oderuh, hotel je tako rekoč umreti! V ta namen je uporabljal — gramofonsko ploščo!«
 »To sem si mislil,« je trudno odvrnil Falmouth.
 Hooks je razočarano pogledal svojega šefa.
 »Mislili ste na to? Vsekakor sem našel to ploščo. Kdo pa je bil drugi glas, tega nisem mogel ugotoviti.«
 »Brez dvoma Willings,« je pojasnil Falmouth. »Služabnik je nastavljal gramofon in potem zapustil stanovanje skozi odprto okno po požarni lestvi. Pojasniti bo še treba, kako je padel v roke teh lopovov. Če bi ostal svoboden, bi se brez dvoma javil, ko bi vedel, da je bila zvižaja zaman. Singleton je gotovo naročil inšpektorju Gramu, naj se ob določenem času javi pri njem. Naš kolega naj bi bil priča njegove nasilne smrti. Toda Singleton ni mogel vedeti, da ga bo nekdo v kratkem ubil. V tem je vsa tragika tega primera.«
 »In vi ste vse te stvari že vedeli ves čas?« je užaljeno vprašal narednik.
 »Slutil sem,« je odvrnil glavni inšpektor. »Samo slutil. Seveda mi je bilo sumljivo, da v Singletonovem stanovanju nismo našli nobenih sledov borbe. Sicer pa je inšpektor Grame pozneje povedal, da je za zaklenjenimi vrati slišal čuden šum, ko brenčanje majhne vrtalke.«
 »To je bil gramofon.« Hooks je prikimal. »Le kako so ga dobili? O tej prevari vendar niso mogli ničesar vedeti!«
 »To ne, toda najbrž so ga hoteli ujeti, ker je bil Singletonov zaupnik in ker je vedel preveč, predvsem o zgodbi z oporoko.«
 »Ugrabitelji ljudi sredi belega dne! Mislim, šef, da bomo na ta primer še dolgo mislili.«
 Falmouth se je obrnil in stopil k oknu. V sicer tihi ulici je kar mrgolelo radovednežev. Prodajalci časopisov so ponujali posebne izdaje, ki so jih ljudje takoj razgrabili.
 Spet je stopil policist v sobo in sporočil:
 »Avto, ki ga vozi Simon Hopkins, so videli pri kraju Barking Side. Obroč okrog njega se zožuje. Vse ulice so bile zaprte za promet.«
 »Hvala,« je odvrnil glavni inšpektor resno. »Upam, da mi boste prihodnjic sporočili aretacijo Simona Hopkinsa.«

Dva detektiva sta prišla na dvorišče pralnice popolnoma zapuščen in izčrpano človeško prikazen. Iz široko odprtih oči je še vedno govoril strah.
 »Bodite brez skrbi, Willings,« mu je dejal glavni inšpektor. »Zdaj ste v dobrih rokah.«
 Mož, ki je bil služabnik Davida Singletona, je prestrašeno gledal okrog sebe.
 »Kje je, ta hudič!« je zakričal.
 »To bi radi zvedeli od vas,« je odvrnil Hooks, toda Falmouth je odkimal.
 »Najprej mu bo treba dati jesti,« je dejal, »za začetek le malo in požirek žganja. Potem bomo zvedeli od njega kaj več.«
 Medtem ko se je Willings krepčal, je glavni inšpektor poslušal poročilo. Eden izmed policistov je postal pozoren na stopinje, ki so vodile po debelem prahu do velikega kotla pri vratih in se tam končale. To se mu je zdelo čudno in odprl je vrata kotla. Skupaj z dvema drugima je zlezal po široki cevi, ki je vodila položno navzdol.
 »In v sobici, ki je tam spodaj, smo našli Willingsa,« je končal mož svoje poročilo. »Torrington je v zadnjem času popolnoma pozabil nanje in mož ni imel nobene hrane. Druga vrata, ki smo jih našli, vodijo v ozek hodnik, ki se mora končati nekje v bližini Slanside Parka. Sledovi kažejo, da so pobegnili po tej poti.«
 »Pobegnili?« je vprašal Falmouth, medtem ko si je zapisoval policistovo ime.
 »Da, dva moška in ženska,« je odvrnil policist. »Sledove je lahko brati.«
 »Naj hodnik takoj preiščemo,« je zapovedal Falmouth. V njem se je vzbudilo rahlo upanje, da Torringtonu le ni uspelo zvelič dekle s seboj.
 Willings si je medtem toliko opomogel, da je lahko odgovarjal na inšpektorjeva vprašanja. Priznal je, da sta si skupaj s Singletonom izmislila prizor s smrtjo.
 »Potem ste zapustili Singletonovo stanovanje skozi odprto okno in požarno lestev?« je vprašal glavni inšpektor.
 Jack Willings je prikimal.
 »Singleton je vse pripravil. Sklenil je, da bo izginil s površja in postavil policijo pred nerešljivo uganko. Pozneje, ko bo zadevo že preraslava trava, se je nameraval pojaviti pod drugim imenom.«
 »Gramofon ste vzeli s seboj? Ploščo tudi?« je glasilo Falmouthovo naslednje vprašanje.
 Willings ga je presenečeno pogledal.
 »To že tudi veste?«
 Falmouth se je nasmehnil.
 »Kako pa ste prišli v roke teh lopovov?«
 »Lahko si predstavljate mojo grozo,« je odvrnil Willings, »ko sem drugo jutro čital v časniku, da je Singleton bil zares ubit.«
 »Čigav je bil drugi glas na plošči?« ga je prekinil glavni inšpektor. »Vaš?«
 Willings je prikimal in nadaljeval: »Najprej nisem vedel, kaj naj storim. Naj grem na policijo? Nihče mi ne bi verjel te zgodbe, na koncu pa bi me začeli sumiti, da sem sam ustrelil Singletona. Tudi v Singletonovo stanovanje se nisem mogel vrniti.«
 »Če bi takrat prišli...« je dejal Falmouth.
 »Potem bi najbrž bili prihranjeni ti strašni dnevi. Kako so me zgrabili? Nekaj časa sem se skrival v Sohu, potem pa, ko sem spet zbral svoje misli, sem sklenil, da bom govoril z Grace Singleton. Ona je morala pred vsemi drugimi zvedeti resnico?«
 »Saj menda niste šli k Merryweatherju?«
 »Seveda. Toda Grace Singleton so že odpustili. Poiskal sem gospoda Merryweatherja, da bi zvedel njen naslov, čeprav sem se bal, da me bo dal aretirati.«
 »In potem?«
 »Merryweather mi je natočil kozareček konjaka in ko sem spet prišel k zavesti, sem bil v tej umazani, smrdljivi čumnati brez oken. Še danes ne morem vsega razumeti.«
 »Kmalu boste razumeli, Willings,« se je smehljaj Falmouth.
 »To je bil gotovo strašen čas za vas?«
 »To je bil hudič, zlodej v človeški podobi,« je odvrnil služabnik. »Posebno veselje je imel, če me je lahko mučil.« Za hip je okleval, potem pa vprašal: »Ali Grace še živi?«
 »Morda,« je odvrnil Falmouth in se obrnil.

V Püšči

nekoč in danes

Marsikateri tujec, ki potuje po Prekmurju, pravzaprav po Radgoneski in Tišinski cesti, se bo zelo začudil, ko bo zagledal med poljem na samotni kopici neurejenih in šotorom podobnih bajt.

Tu so doma brusarji, sezonski delavci in godbeniki. Tam, kjer je danes to naselje, se je razprostiral pred petdesetimi leti precej velik gozd. Leta 1911 se je priselil na današnje Püšče prvi Cigan, neki Ivan Horvat. Leta 1912 sta se spet priselili še dve družini in to: Jožef Baranja in Ignac Kokaš.

Najbolj zanimivo je to, da Cigani izvirajo iz Azije. Neverjetno se bo pa zdelo komu tudi to, da so bili naši predniki pred nekaj sto leti azijski plemiči.

Ti plemiči so se takrat samo vojskovali po Aziji in sosednjih pokrajinah, ker so jih sovražniki leto za letom bolj preganjali iz kraja v kraj. Zato so se začeli zbirati v različne skupine in tolpe. Te tolpe so hodile iz kraja v kraj, dokler končno nekatere niso prišle na Madžarsko.

Nekateri so začeli že takrat pridno delati, so pa ostali tudi taki, ki jim delo ni dišalo. Zbirali so se v skupine in hodili po svetu iz kraja v kraj, kjer so dalje ropali in tudi ubijali.

Dela so se otrejali tako kot pravi n. pr. srbski pregovor: »Pravi Cigan traja posao a daj bože, da ga ne nađe.«

V Prekmurju je pa danes res precej Ciganov, ki se potegujejo za boljše in naprednejše življenje. V bivši Jugoslaviji je naselje šlo okrog 190 ljudi, od teh je bilo samo 20 Ciganov pismenih. V bivši Jugoslaviji so Cigane žandarji preganjali in pretepali. Med okupacijo so Cigane nabasali v živinske vagonce in jih odpeljali na Madžarsko v Körmend na prisilno delo, od koder so se vrnilci šele po osvoboditvi. Sedem domoljubnih Ciganov so madžarski žandarji v Turnišču ustrelili kot talce.

Po osvoboditvi se je začelo novo življenje. Otroci obiskujejo šolo, mladina dela in išče stalno zaposlitev. Cigani so zelo nadarjeni za glasbo, saj so v vseh boljših zabavnih orkestrih širom po Sloveniji Cigani zaposleni kot sezonski godbeniki. Precej zanimanja je za njihovo glasbo, ker so Cigani večinoma samouki.

So pa še tu in tam Cigani, ki bežajo. Pa to ni tako čudno, saj prosijo za stalno zaposlitev, pa jih podjetja ne sprejmejo.

Cigani obetajo, če bi dobili stalno zaposlitev, da se za nekaj let ne bi več razlikovali od drugih državljanov.

Laci Baranja
Pušča 63, M. Sobota

SINE JUGOV

Jutro v vojni akademiji

Mesto še spi v najlepšem snu. Iz noči se rišejo visoke, kamnite zgradbe. Če stopiš iz mesta, vidiš golo, pusto planjavo. Zdi se ti, da kamen poka. Le drevesa v parku počivajo in dajejo pokrajini monotono podobo. Visoke ciprese in palme nad kameno planjavo. Dani se. Spet nastaja nov dan, enak tisočim, ki ji človek preživi. Morda pa bo le prinesel kaj novega? Da, to pa je res vprašanje.

Prebudil sem se običajno, kakor vsako jutro. Iz navade pogled na uro. Dvajset minut do šestih. Krasno! Torej še pet minut sladkega spanja. Kaj bi še malo zadrževal? Ne, nima smisla! Za pet minut pa se že ne izplača. Oči pa lezejo skupaj.

Pod oknom je zaškripal gramoz pod enakomernimi, močnimi, vojaškimi koraki. To pa gre major Milisav. Po korakih ga spoznam. Čudno, vsakdo od nas ima svoj način hoje in sčasoma po korakih spoznaš človeka.

Kaj neki išče major tako zgodaj v šoli? Aha, točno! Včeraj popoldne je prevzel dežurstvo kasarne. Torej bo danes točnost in brzina. Zato pa fant, kar pripravi se za vstajanje. Se v posetlji slečem pižamo. Pogledam obleko na omari. Pozneje bo vsaka sekunda dragocena. Čakam na udarce zvona. Se par sekund. Pred spalnicami zazvone zvonci...

»Vstajanje.«
Skočim, pograbil obleko. Spotoma še zbudim soseda Duška, ki se zave šele na moje udarce. Ta človek se v akademiji še ni sam zbudil. Sploh ne

»Duško, zakaj nas ne poslušaj. Že večkrat smo ti povedali, da tvoj način postiljanja ni pravilen. Tudi major ti je že povedal, da v sredini namestiš »harmoniko«, kakor vidiš pri naših posteljah.« Tako mu vsi po vrsti štejemo levite, ki se ga nič ne primejo.

Zajtrk. Jedilnica se polni. Za mizo sedimo trije Slovenci in Hrvat Franjo.

»Fantje, le kaj bo danes za zajtrk?«
»Upam, da ne bo kajmak, ker sem ga že presneto sit!«

Tako smo začeli prvi današnji razgovor. Prej ni bilo časa. Zjutraj beseda še nanese na današnja predavanja in na večeršnje rezultate. Po ostrih bojih v predtekmovaljih nas je dvanajst prišlo v finale in se sedaj bijemo za naslov prvaka akademije.

»Fantje, takoj ste vi na vrsti nas je po slovensko potolažil »konobar« Hercegovce. Zivel je nekaj let v Sloveniji in dobro govori slovenski.

Končno je zajtrk na mizi. Čakali smo štiri minute, kar je za nas več kot preveč. Vsaka minuta je vračunana v delo in zelo dragocena. Zajtrk je odlično pripravljen. Bela kava, bel pšenični kruh, marmelada in sir. Hitro pospravimo in že smo na dvorišču.

Salimo in smejemo se na dvorišču, pod vrsto starih, košatih, zelenih orehov. Zasadili so jih že vojaki Franca Jožefa, ko so v teh pokrajinah čuvali meje avstroogrške pred predrznimi Črnogor-

TOVARIŠICA, GOSPODIČNA ALI GOSPA . . .

(Za nagradno tekmovalje)

Lepo prosim, zgodbe ne vsiljujem nikomur, niti je ne ponujam kot slabo uvoženo blago. Kratkotako: dana je v pretres vsakemu popolnoma po svobodni izbiri in po lastnem preudarku. Prosim, lepo!

Zadeve si tudi nisem izmislil; take navade nimam. Bogme, da ne! Seveda pa mi zgodba tudi ni priletela kar tako v glavo. Ne, nikakor ne. Saj na vse zadnje ne spadam v vrste literatov, ki si ne prestando izmisljati vse mogoče zgodbe, največ pa je takih, ki se nikakor ne bi mogle zgoditi v vsakdanjem življenju. Torej je ta zgodba resnična in jo lahko podpre, kot pravijo umni ljudje, z argumenti in jo lahko dokažem kot Pitagorov izrek, na tri načine, če hočete.

Toda na sedmi desni roki je sedel, seveda ne mislim dobesedno nekdo, ki so ga mučili podobne stvari kot mene. In sem ga slišal, slišal čisto razločno in jasno in ničesar ne dodajam, ničesar odzvemam, kajti vedno sem zelo konkreten in mi izmisljotine niso kaj prida pri sreč. Torej je rekel človek na tovarišični desni strani: »Gospodična, gospodična, nekaj bi vam rad povedal. Res, da, hudo radi!«

In je tovarišica na desni strani spreletela prečudežna milina, pokazala je svoje bele zobe, med katerimi jih je bilo že nekaj plombiranih, poskušala je zardeti, kar pa ji ni uspelo, in že sta kramljala in kramljala, mene pa je prevzela nedoumna ljubosumnost in občutek strahotnega poraza. Toda bil sem junak in nisem ungal nobenih maščevalnosti. Le to sem si mislil, da je čisto prav, imamo v naši družini tudi kakšno gospodično, kajti te dajejo naši družbi večjo ceno in kulturni pojava pridejo bolj do izraza.

Pa me je poraz kljub temu zadel. Ni mi bilo vseeno, da me je spodenel tisti one, ki je sicer nosil kravato in imel na sebi tiste ozke hlače, ki so mu segale komaj do gležnjev. Spodenel me je, še preden sem razvil vse svoje sile.

Pa mi prijetna misel ni hotela več iz glave. Komu jo naj ponudim? Moja leva roka je bila zasedena, na desni pa ni bilo nikogar, ker sem sedel na koncu klopi.

Kaj pa tam zadaž, za mojim hrbtom? Da! Prijetna misel mi je dajala poguma in podjetnosti. In že je ušlo iz mojih ust: »Ah, tovarišica! Ali bi me hoteli poslušati? Srce mi je tako polno nečesa nedoumnega in sladkega!«

Niti pogledalo me ni blagorodno bitje. Ne da bi trenilo z očmi, je sedelo in nekaj prežvekovalo s svojimi ljubkimi usteci. Pa me je v hipu zagrabila pamet, to se pravi, da sem jo zagrabil jaz na pravem koncu. Spreletela me je misel, da pač tovarišica ne sliši na ime tovarišica, kot ne more slišati naš Sultan na ime Abdul Hamida. Čudovito me je izničila prejšnja izkušnja. Torej, pa se pojdimo gospodične!

»Ah, gospodična, ali bi me hoteli poslušati. Srce mi je prepolno itd. . . . Besede so zadele zopet v prazno; ono žensko oné je ostalo negibno, kakor nerazodeta skrivnost, prečudežno mirno v svoji nedogannosti.

Pa je že zasikal preko ramena svoje gospodične tisti plešasti oné: »To je vendar gospa, tepec! Prav gotovo si priletel z lune, da ne poznaš navad, ki so se pričele zopet predelovati iz starih šeg v nove. Gospodična je gospodična, gospa je gospa, tovarišica pa naj je tista, ki ne zasluži, da bi bila gospodična ali gospa. Ti je jasno, cepec!«

Pri pričmi me je minila prijetna misel. Najraje bi se skrivil v svoj lastni žep, tako mi je bilo nerodno. Ali nisem bil ves čas živ dokaz, da živim nekje daleč odtrgan od življenja, saj sem še vedno, pomislite, klical ljudi okrog sebe s tovarišiči in tovarišicami.

Se vedno sem v veliki zadregi in si ne vem več pomagati. V vsej družini so bile skoraj same gospodične, gospe in gospodje. Tovarišica sta bila potisnjena nekam v pozabo, kot ju sploh ne bi bilo nikoli na svetu. Le tam v kotu je stal en sam ubog tovariš; nihče se ni zmenil zanj. Kaj bi le z njim, ko pa je priletel z lune. Kot jaz, človek, ki sem naveličan gospodičen in gospa.

tekmovalje dopisnikov

sliši zvonca. Že sem na hodniku, kjer je globoka tišina. Nihče ne črhne niti besedice. To pa ne pomeni, da nismo zgovorni. Eh, če bi nas pozneje slišal po predavanjih. Vsak dela z največjo naglico in se sploh ne spomni, da zna govoriti. Postavim v vrsto copate in jih poravnam.

In že smo zunaj. Od morja vleče topel vetrič. Ljudje gredno na delo. Major daje v spalnici zaplancem malo poleta in takoj smo vsi zbrani za jutranjo telovadbo.

»Ena, dve... tri in štiri« močan, prijeten Zdravkov glas odmeva v toplo hercegovsko jutro. Zvoni. Postiljat!

Vsak ima dovolj dela. Časa je malo in postlati je treba odlično. Če postelješ slabo, boš v prostem času lahko še enkrat postiljal. Skačemo okrog postelj in drug drugemu smo v napatje. Postelje smo razvlekli po sobi in vsak postilja v svojem kotu.

»Sine, daj likalnik, hitro« mi zakliče Duško.

»Čakaj malo. Kaj ne vidiš, da še sploh nisem zategnil robov. Že večkrat sem ti povedal poišči si likalnik.«

Potegnul sem »likalnik«, navadno deskico iz omare, kjer sem jo imel skrito. Prepovedano je namreč uporabljati kakršne koli pripomočke pri postiljanju. Začel sem obdelovati robeve, ki morajo biti ostri. Major pravi, da se morajo urezati na njem. Gornja površina pa mora biti gladka, brez dolin, vzpetin, planjav in podobnih reliefnih pojavov.

»Duško, izvoli deščico in daj hitro.«

S skupnimi močmi popravimo vsi člani naše sobne zadruge njegovo posteljo, katero je do sedaj samo še enkrat sa mpostlat. In to šele z drugo vajjo. Prvič mu jo je namreč major razrušil.

ci. Na Jožefove soldate nas še spominjajo trdnjave po okoliških vrhovih in grebenih; Leotar, Srac, Cavtat in veriga drugih. Po teh obronkih je potekala meja.

»Zbor za jutranji pregled« se je zadril Franc med splošnim hrupom in smehom.

Nastala je popolna tišina. Ne slišiš niti šepeta. Vsak zna svoje mesto v stroju. Ni prerivanja kakor v začetku, ko smo prišli v akademijo. Nekaj sekund in že vidiš dve dolgi poravnani vrsti mladih, poleta polnih ljudi.

»Počastni pozdrav na desno.«

Franc se je pognal od vrste s strojevim korakom in se bližja starešini. Hiter, enakomeren, lep korak odmeva po kamnitem dvorišču. Franc, kar dobro ti gre. To je povedal že tudi kapetan Tošo, ki v življenju še ni pohvalil nobenega gojenca. Tri korake pred majorjem se je ustavil. Pozdrav.

»Tovariši major! Gojenci Vojne akademije so pripravljani za jutranji pregled...«

»Dobro! Prva vrsta dva koraka naprej in na mestu voljno.«

Pregled. Major in Franc pregledujeta prvo vrsto. Major svetuje in pripominja.

»Vlado, frizerji te že čakajo, zato ne odlašaj.«

»Peter, očisti komolce. Pogledj, da so od mize zeleni.«

»V redu!«

»Dobro!«

»Franc, daj voljno in takoj v kabinet.«

Tako se je končalo jutro na akademiji. In jutro je jutro enako. Ob sedmih smo že sedeli v kabinetu in poslušali predavanje o kalorični vrednosti živil.

Ker pa je zadeva po svoji notranji vsebini in strukturi — pametne besede, kaj — nujna in je ni mogoče odlagati kot seje kakšnega prosvetnega društva radi premajhnega števila navzočih odbornikov, jo moram povedati. Tare me namreč huda skrbi in mi ne da več miru. V naslovu je napisana ta skrb. Kar prečitajte ga, saj ni dolg. No, prosim, izvolite! Da, vprašanje me muči, od kar sem se vrnil od nekod. In od takrat si sploh ne upam več govoriti z ženskami. Kajti lahko se zgodi, da bom postal v njihovih očeh nemožeč kljub temu, da lovim pomalem šele Abrahamo za brado.

Da, bil sem nekje tam in tam, kjer smo imeli tak in tak seminar, kar pravzaprav ni nič hudega, saj so te reči čisto vsakdanje in spadajo k rednemu življenju. Na seminarju so bili zbrani skoraj samo fini ljudje. Nekateri so imeli obseane okrog vratu tudi kravate, kar je bil vsekakor dokaz, da smo imeli s tem seminarjem resne namene. Sedeli smo lepo v klopih, tako nekako kot nekoč v šoli.

Torej sem sedel tudi jaz v klopi, kot se spodobi za državljana, ki se udeležuje seminarjev. Pa me prime hipoma — naj mi bo odpuščen — prijetna misel, ki bi jo rad delil s svojo sosedo na svoji levi roki, kajti smo imeli tudi ženske na našem seminarju, kar je prav in v skladu z našo demokracijo. Je že tako, da nerad mislim le nase. To je grdo in je žalostno, da so danes med nami še ljudje, ki tega ne vedo ali pa nečesto vedo.

Torej sedim s prijeto mislijo v sru, se vlnudno nasmehnem na levo roko — mislim seveda sosedo — in milo zajeceljam, kot bi bil šele začetnik v teh poslih, le da me rdečica ni več oblija.

»Oh, tovarišica, ali bi me hoteli poslušati? Tako čudno mi je v sru. Res! Pri teh besedah sem tudi primerno zavijal oči, kot tisti, ki plešejo sodobni ples in so bolj podobni norec kot pametnim ljudem. Torej sem zavijal oči, kajti na take posle se razumem in sem še izkušen maček.

Ona pa nič. Sedi, ko bi jo kdo pritrdil na klop z risalnim žebličkom. Se munita ni! Mislim sem si, da je ta ženska prelest tako zaplajena v predavateljevo modrovanje. In že sem mislil odnehati. Pa nisem, in sem še enkrat izkašljaj ponižno željo. Pa sem zopet slabo opravil.

Vrgel sem puško v koruzo in napravil načrt za kasneje.

COCTEAU — DUMAS: SVET TIŠINE

Med deli, ki so v zadnjem času zbudila veliko zanimanje med slovenskim beročim občinstvom, je knjiga »Svet tišine«, ki sta jo napisala francoska raziskovalca — potapljača Jacques Yves Cocteau in Frederic Dumas.

»Svet tišine« ni roman; to so le reportažni zapiski z podvodnega sveta, vendar so v marsičem zanimivejši kot najbolj napet roman, saj nam predstavljajo čudovit svet pod vodo, kamor si je človek vedno želel priti. Avtorja nam pripovedujeta o življenju na morskem dnu, o nevarnosti potapljačev v borbi z morskimi pošastmi, o potopljenih ladjah ter o železni volji in tehničnem napredku človeka, ki zmaga v borbi z elementi vode in se ne boji niti smrti. To, kar je bilo nekdanj le fantazija, je danes resničnost: človeški um in znanost si polagoma osvajata slednji koticček stvarstva.

Knjigo je izdala Cankarjeva založba, prevedla pa Mara Puntarjeva.

EDGAR WALLACE: MOŽ IZ MAROKA

Kriminalni romani so bili v prvih povojnih letih pri nas na črni listi. Bilo je splošno razširjeno mnenje, da so tovrstni romani škodljivi, da kvarijo okus bralcev in zato so jih od vseh strani srdito napadali. Ta dejstva še danes drže, čeprav so bila v začetku postavljena preveč črnozelo. Lahko rečemo, da so naši založniki toliko razgledani, da ne izdajajo vsake plaže, če pa tu in tam, izide kak kriminalni roman, je že toliko izbran, da se nam ob njem ni treba bati škodljivih posledic. Večina takih romanov nima nič skupnega z umetnostjo in jih založbe izdajajo zgolj iz komercialnega razloga, toda če jih ljudje radi berejo, nam daljši tekst, je popolnoma razumljivo, da ob tem ni treba izgubljati živcev, saj je nikakor ne dosega ostalih avtorjevih del, kljub temu boljše, da prebijejo svoj prosti čas ob kriminalki, kakor pa v gostlinah.

Kriminalni roman »Mož iz Maroka«, ki ja Marquesas, med divja ljudožerska plečarja je izdalo ČZP Slovenski poročevalec, bo mena Typeecev. Med to pleme zaideta ju-

našel mnogo bralcev, čeprav je zgodba sanaka romana Tom in Toby, ko pobegneta ma močno privlečena za lase. Bivši ameriški diplomat že več let vlamlja v banke in čeprav ga policija dobro pozna, mu vendarle ne more do živega. Ta čudni vlomilec pa odnaša denar le svojemu smrtnemu sovražniku, ki si je z goljufijami in umorom privzel premoženje, dokler ni — čeprav po zelo čudni poti — pravici vendarle zadoščeno. Da je roman še bolj napet, je vanj vpletena gniljiva ljubezenska zgodba, ki se kakor vse ostalo tudi srečno konča. Tisti, ki knjige ne bo prebral, ne bo ničesar izgubil, kdo jo pa bo, prav tako ne bo ničesar pridobil, kvečjemu, da bo izgubil nekaj ur dragocenega časa. To je tudi vse.

HERMAN MELVILLE: TYPEE

Herman Melville slovenskim bralcem ni neznan. Njegov roman »Moby Dick« (v slovenski knji go poznamo pod naslovom »Beli kit«) je mojstrsko delo tega pionirja ameriške proze in čeprav je bil roman svoj čas hudo grajan, ga danes poznajo vsi kulturni narodi sveta. Manj znan je pustolovski, topisni roman »Typee«, ki je izšel pred kratkim prvič v slovenskem prevodu pri založbi Lipa v Kopru. Ker je to Melvilov prvi hudobni roman, ki je popolnoma razumljivo, da ob tem ni treba izgubljati živcev, saj je nikakor ne dosega ostalih avtorjevih del, kljub temu boljše, da prebijejo svoj prosti čas ob kriminalki, kakor pa v gostlinah.

Roman nas popelje na južnoameriški otočje in tako je »Don Segundo Sombra« že četrto delo v slovenski, ki nam predstav-

RICARDO GÜIRALDES: DON SEGUNDO SOMBRA

Cankarjeva založba v Ljubljani je v zbirki Sodobni roman pred dnevi izdala roman »Don Segundo Sombra«, ki ga je napisal argentinski pisatelj Ricardo Güiraldes, poslovenil pa Bogomir Stopar. Če se ne motim, je to prvo delo iz argentinske književnosti pri nas in zato je tembolj vredno pozornosti.

Pisatelj nas s svojim delom popelje na široke argentinske pame, med gonjače in krotilce poldivjih čred, največjega bogastva je južnoameriške države. Preprosto, vendar slikovito nam opiše življenje teh ljudi, seznanj nas z njihovo borbo za vsakdanji kruh, z veseljem in skrbmi, s tovarištvom, ljubeznijo in sovraštvom. Güiraldes rad vpleta v svoj roman ljudske običaje in celo pravljice, kar naredi knjigo še bolj privlačno in zanimivo.

Cankarjeva založba je pred leti začela načrtno izdajati dela južnoameriških pisateljev in tako je »Don Segundo Sombra« že četrto delo v slovenski, ki nam predstav-

Nikotin kviri žensko lepoto

Sloviti nemški ginekolog dr. Hofstätter piše v svoji knjigi o pogubnem vplivu nikotina na žensko lepoto. V tej knjigi dr. Hofstätter pravi med drugim, da ženska, ki kadi, zgubi svojo prirodno neženosti in dobi sčasoma moški izraz. Njena polt se otrdi, usta postanejo nelepa. Kaj rado se zgodi, da začno ženske, ki kade, polagoma škililiti. Nos jim nekako izstopi in dolnija ustnica pričinja presegaati gor-

njo. Če taka ženska dobi otroka, ga navadno zanemarija. Skratka, moderne ženske naj le pridno kade, če hočejo postati grde in nesimpatične.

NA SVETU GOVORIJO 2796 JEZIKOV

Ce ne štejemo številnih narečij, govoriijo danes na svetu 2796 jezikov.

KAVALIR KRALJICE ELIZABETE

Na londonsko letališče je prispel prekrasen šopek rdečih rož, ki je vzbudil veliko zanimanja. Ne zaradi tega, ker je bil lep. To ne bi bilo nič nenavadnega, če ne bi bile rože namenjene — britanski kraljici Elizabeti.

Poslal jih je Italijan Renato Marmiroli iz Rima, nevsakdanji kavalir angleške kraljice. Ko je zvedel za napad lorda Altrinchama na kraljico Elizabeto, je Marmiroli, nekdanji topniški častnik, pozval lorda na dvoboj. Poslal mu je bojovito pismo

in predlagal za dvoboj pištolo ali meč.

Toda lord mu je ironično odgovoril: »Lahko se bojujem samo z dežnikom, ker drugega orožja nisem še nikoli držal v rokah.«

Piker odgovor ni zmedel italijanskega kavalirja. Ker pač ni mogel ubiti žaljivca, je sklenil, da bo poslal kraljici vsaj rože ter ji tako dokazal svojo vdanost. »Te rdeče rože so simbol krvi, ki bi jo pretil, da kaznujem vašega žaljivca«, je pisal angleški kraljici.

Marmiroli je pisal tudi Churchill in ga prosil, naj nese rože kraljici Elizabeti, ker je le on tega vreden. Toda ko so z letališča telefonirali v Churchillovo rezidenco in vprašali, kaj naj storiijo z rožami, niso dobili nobenega odgovora.

Tako stojijo rože romantičnega kavalirja še vedno v hladilniku na letališču. Če ne bo v nekaj dneh nihče prišel ponje, jih bodo vrnil v Italijo. Marmiroli pa se bo moral sprijazniti z resnico, da doba romantike in dvobojev že dolgo ne sodi

Najbolj razširjena je kitajščina, ki jo govori pol milijarde ljudi. Na drugem mestu je angleščina, s katero se sporazumeva 250 milijonov ljudi, tretja pa je ruščina. Nemščino in japonsčino govori danes približno 100 milijonov ljudi. Med ostalimi 2792 jeziki pa ni nobenega, ki bi ga uporabljalo več kot 50 milijonov prebivalcev.